สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

สุดคนึง นาสา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มิถุนายน 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

สุดคนึง นาสา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มิถุนายน 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

THE CONDITION OF THE INTERNAL SUPERVISION IN THE SECONDARY SCHOOLS IN SUTTHINTHAI CONSORTIUM UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 36

SUTKANEUNG NASA

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment

of the Requirements for the Master of Education Degree

in Educational Administration

June 2021

Copyright 2021 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่ม

สหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 36

ของ สุดคนึง นาสา

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(รองศาสตราจารย์ ดร. เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ดร. ธารารัตน์ มาลัยเถาว์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันติ บูรณะชาติ)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ นพรัก)

เรื่อง: สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

ผู้ศึกษาค้นคว้า: สุดคนึง นาสา, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2563

อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร. ธาราวัตน์ มาลัยเถาว์

คำสำคัญ: การนิเทศภายใน, สภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน, กระบวนการนิเทศการศึกษา

บทคัดย่อ

การศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน เก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย จำนวน 8 โรงเรียน คำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) เทียบสัดส่วนตามจำนวนประชากร และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 212 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ระหว่าง .67–1.0 มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One–way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's method) ผลการวิจัย พบว่าสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ทั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีระดับมากที่สุดคือ ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ รองลงมาคือด้านการวางแผนการนิเทศและด้านการประเมินผลการนิเทศตามลำดับ ส่วนด้านที่มีระดับน้อยที่สุดคือการปฏิบัติการนิเทศและด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Title: THE CONDITION OF THE INTERNAL SUPERVISION IN THE SECONDARY SCHOOLS IN SUTTHINTHAI CONSORTIUM UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 36

Author: Sutkaneung Nasa, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2020

Advisor: Dr. Thararat Malaitao

Keyword: Internal supervision, The Condition of Internal supervision, Internal supervision operation

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the Condition of the Internal Supervision in the Secondary Schools in SutthinThai Consortium under The Secondary Educational Service Area Office 36 and to compare the teachers' opinion toward the Condition of the Internal Supervision in the Secondary Schools in SutthinThai Consortium under The Secondary Educational Service Area Office 36. The sample group of this study was calculated by Yamane's method (Yamane, 1973) compared by population ratio and simple random sampling – includes of 212 the school administrators and teachers in 2020. The research instrument was rating scale questionnaire having Index of Item–Objective Congruence (IOC) value from .67 to 1.0 with 0.99 reliability value. The statistical analyses were percentage, mean, standard division and One –way Analysis of variance with Scheffe's method. The result of this research reveals as follow: The Condition the Internal Supervision in the Secondary Schools in SutthinThai Consortium under The Secondary Educational Service Area Office 36 in overall aspects were in the high level. The highest levels of median is Materials Tools and supervision method development aspect. The next below is Internal Supervision Planning aspect and Internal supervision Evaluation. And the lowest level of median are Internal supervision operation aspect and of Studying of current condition problems and Needs aspect. The result of comparing the teachers 'opinion toward the condition of the internal supervision in the secondary schools in SutthinThai consortium under the secondary educational service area office 36 in 5 aspects of school internal supervision operation processes classify by school size. The difference found in overall was at .01 level of statistical significance. And a significant difference among each aspect were at .05 level of statistical significance.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.ธารารัตน์ มาลัยเถาว์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจทาน ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน จนการวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ ดร.ณัฐวุฒิ สัพโส อาจารย์มหาวิทยาลัยพะเยา ดร.อนวัช อุ่นกอง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันติคีรี และ ดร.ยงควิโรจน์ เศษวงค์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่สันติ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจทาน และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่าขอขอบพระคุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูในโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย โรงเรียนห้วยสักวิทยาคม และโรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูลคุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

สุดคนึง นาสา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญ ..... ช

สารบัญตาราง ..... ฌ

สารบัญภาพ ..... ฎ

บทที่ 1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 5

สมมติฐานของการวิจัย 5

ขอบเขตของการวิจัย 5

นิยามศัพท์เฉพาะ 6

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย 8

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 9

แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน 9

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 35

การสังเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 39

กรอบแนวคิดในการวิจัย 41

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย 42

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 42

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 44

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ....44
การเก็บรวบรวมข้อมูล....45
การวิเคราะห์ข้อมูล....45
สถิติที่ใช้ในการวิจัย....46
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล....48
สัญลักษณ์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล....48
ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล....49
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล....49
บทที่ 5 บทสรุป....65
สรุปผลการวิจัย....65
บรรณานุกรม....78
ภาคผนวก....82
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ....83
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย....84
ภาคผนวก ค ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (IOC: Index of Congruency)....91
ภาคผนวก จ รายนามหน่วยงานผู้ให้ความอนุเคราะห์เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย....103
ประวัติผู้วิจัย....104

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 การสังเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 39

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 43

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 49

ตาราง 4 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 51

ตาราง 5 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ 52

ตาราง 6 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน 54

ตาราง 7 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ.....56

ตาราง 8 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ 57

ตาราง 9 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการประเมินผลการนิเทศ.....58

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน 60

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 61

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการวางแผนการนิเทศ.....62

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ.....62

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ.....63

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการประเมินผลการนิเทศ 64

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 31

ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา 41

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552–2561) ที่มุ่งการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา การจัดแหล่งเรียนรู้สภาพแวดล้อม การพัฒนาหลักสูตรและเนื้อหา และพัฒนาวิชาชีพครูให้สมกับการเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่ารวมไปถึงการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ซึ่งการที่จะปฏิรูปการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ให้เป็นระบบได้นั้น ต้องมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ (ธีรศักดิ์ อุปไมยอธิชัย, 2557) ได้กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษาเป็นการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับการศึกษาทุกระดับให้มีมาตรฐานและคุณภาพทัดเทียมกัน รวมถึงมีการสรรหาพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนมีการกระจายอำนาจให้สถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจด้านการบริหารและการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น

จากนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษา ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารงานวิชาการซึ่งถือเป็นงานหลักที่เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ ที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการและมีความสามารถในการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยกิจกรรมหลักของงานวิชาการมีการแบ่งเป็นขอบข่ายงานด้านต่าง ๆ อันได้แก่ งานหลักสูตรและการสอน การจัดกระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการประกันคุณภาพการศึกษา งานวิจัยทางการศึกษา การนิเทศภายในสถานศึกษา การแนะแนวทางการศึกษา และขอบข่ายงานวิชาการอื่น ๆ ตามที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งจากขอบข่ายงานบริหารงานวิชาการที่กล่าวไว้ข้างต้น ภาระหน้าที่หนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพศึกษาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง คือ การนิเทศภายในสถานศึกษา

กระบวนการนิเทศภายในจะช่วยให้เกิดการพัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ได้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งการนิเทศภายในสถานศึกษาจะพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา โดยมีตัวแปรหลักคือ “ครู” ที่เป็นบุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลและส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุดในฐานะเป็นกลไกหลักของการเรียนการสอน ครูผู้สอนนั้นจึงต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอด้วยการศึกษา ค้นคว้าเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยยึดหลักว่าทุกแห่งสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และทุกสิ่งที่พบล้วนสามารถเป็นสื่อการเรียนรู้ ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้และพัฒนาความคิดด้วยการลงมือปฏิบัติจริง คอยให้คำปรึกษา แนะนำ เสริมแรงและเป็นตัวแบบที่ดีเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ยอมรับและพัฒนาตนเองไปสู่บุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นข้อสนับสนุนอย่างชัดเจนว่าการจัดการศึกษาจะสำเร็จหรือล้มเหลวนั้นขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ท่ามกลางความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (social disruption) ภาระงานของครูที่ต้องสร้างผู้เรียนให้ดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและมีคุณลักษณะตามที่สังคมปรารถนา จะต้องปรับปรุงพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552–2561) จึงมุ่งให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพ โดยจัดให้มีระบบและมาตรการจูงใจให้ครูคณาจารย์ ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่าด้วยเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้โรงเรียนประสานความร่วมมือ ส่งเสริม สนับสนุนครูผู้สอน ให้จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยการจะพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีหน้าที่ในการสอนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและเจตคติที่ดีสอดคล้องกับการจัดการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางที่พึงประสงค์ถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่การให้หน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือ หน่วยงานภายนอกจัดการพัฒนาครูและบุคลากรเพียงอย่างเดียวนั้นไม่อาจรับรองได้ว่าการจัดการพัฒนานั้น ๆ จะมีความสอดคล้องตรงตามความต้องการของบุคลกรภายในโรงเรียน ดังนั้นการสร้างคุณภาพการศึกษาที่ดีและมีประสิทธิภาพในยุคของการปฏิรูปการศึกษา การนิเทศภายในสถานศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญและถือเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในการที่จะพัฒนาครูและ

บุคลากรของหน่วยงานด้วยการพึ่งพาตนเอง สร้างกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือ ส่งเสริมระบบบริหารภายในองค์กรที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ที่จะสามารถสนองความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรสายงานการสอนได้

ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาและเป็นผู้มีหน้าที่โดยตรงในการนิเทศการศึกษา ทำให้งานวิชาการของสถานศึกษาพัฒนาไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งบทบาทสำคัญในการบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา คือ จะต้องมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาเปลี่ยนแปลง ดำเนินการบริหารจัดการที่มีส่วนสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากร สร้างความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองและหน่วยงานอื่น เพื่อสร้างการสนับสนุนด้านงบประมาณและอำนวยความสะดวกในทุกด้าน ผู้บริหารจะให้ความสำคัญและดำเนินการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการศึกษาร่วมกัน โดยการประสานกับกลุ่มนิเทศเพื่อร่วมกันวางแผนในการพัฒนาบุคลากรและสถานศึกษาด้วยวิธีที่หลากหลายมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (หน่วยงานศึกษานิเทศก์สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

ด้วยโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 เป็นสหวิทยาเขตย่อยที่ 3 จาก 4 กลุ่มสหาวิทยาเขตที่ได้รับการจัดสรรเป็นเขตรับผิดชอบโดยหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาโดยการรวมกลุ่มโรงเรียนในเขตพื้นที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในด้านของภูมิศาสตร์ ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มตั้งอยู่พื้นที่ชายแดนประกอบด้วยอำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่สาย อำเภอแม่ฟ้าหลวง และอำเภอดอยหลวง จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนจันจว้าวิทยาคม โรงเรียนแม่จันวิทยาคม โรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ โรงเรียนวัดถ้ำปลาวิทยาคม โรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม และโรงเรียนดอยหลวงรัชมังคลาภิเษก มีขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่พิเศษ มีครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 448 คน มีและนักเรียนในสถานศึกษามีจำนวน 8076 คน (ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัด สพม.เขต 36 เชียงราย–พะเยา, 2562) โดยที่นักเรียนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ทั้งยังมีสภาพพื้นที่ตั้งของโรงเรียนมีความแตกต่างกัน เช่น โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตพื้นที่พิเศษ ตั้งอยู่ในเขตเมืองเศรษฐกิจ ตั้งอยู่เขตพื้นที่ชุมชน มีความแตกต่างทางบริบทสังคม มีการเข้าถึงทรัพยากรมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีเรื่องของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นครูผู้ช่วยที่เพิ่งได้รับการบรรจุแต่งตั้ง ที่อาจจะยังขาดประสบการณ์และความชำนาญในการจัดการเรียนการสอน และที่เป็นประเด็นสำคัญคือด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันทั้งในระดับสถานศึกษาและในระดับการวัดผล

สัมฤทธิ์ขั้นพื้นฐานระดับชาติ ด้วยความแตกต่างเหล่านี้ จึงมีความจำเป็นจะต้องมีการพัฒนารูปแบบกิจกรรมนิเทศภายในสถานศึกษาที่หลากหลายและมีการพัฒนานวัตกรรมขึ้นมาเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

แม้ว่าคุณภาพในการจัดการศึกษายังคงมีปัญหาและอุปสรรคมากมาย แต่การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนจะสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดการปฏิรูปการศึกษาได้ หัวใจสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษานั้นคือความรู้ของครูผู้สอน การนิเทศภายในสถานศึกษาจะช่วยในการพัฒนาตนเองของครูให้มีความรู้และความเข้าใจในวิธีการจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจึงได้มีการนิเทศติดตามการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นรายปีการศึกษาเพื่อเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนและเพื่อติดตามการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเพื่อยกระดับคุณภาพคุณภาพการศึกษาในทุกโรงเรียนให้มีมาตรฐานทัดเทียมกัน

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนและความต้องการในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้เพื่อพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ และสามารถเข้าสู่กระบวนการนิเทศได้อย่างมีความเข้าใจ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดภารกิจของการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยมีขั้นตอนการดำเนินการไว้ 5 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) ขั้นวางแผนการดำเนินงานนิเทศ 3) ขั้นการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ 4) ขั้นปฏิบัติการนิเทศ และ 5) ขั้นประเมินผลการนิเทศ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ, 2542, หน้า 7) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 โดยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่จะพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้นำข้อมูลผลการวิจัยและแนวทางการพัฒนางานนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ไปใช้เป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนบริหารจัดการกิจกรรมนิเทศภายในสถานศึกษาอันจะเป็นผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนการพัฒนาบุคลากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำถามของการศึกษา

1. สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย งานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 อยู่ในระดับใด

2. โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 แตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยจำแนกจากขนาดของสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 8 โรงเรียน โดยมีจำนวนครู 448 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36, 2562)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 8 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.95 คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 205 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน โดยแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก แล้วทำการเทียบสัดส่วนตามจำนวนประชากรจากจำนวนผู้บริหาร

ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนทั้ง 8 โรงเรียนนั้น และทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากไม่ใส่คืน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ตามขั้นตอนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน 5 ขั้นตอน คือ

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

2.2 การวางแผนการดำเนินงานนิเทศ

2.3 การสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ

2.4 การดำเนินงานนิเทศ

2.5 ประเมินผลการนิเทศ

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 ขนาดของโรงเรียน

1) ขนาดเล็ก

2) ขนาดกลาง

3) ขนาดใหญ่

4) ขนาดใหญ่พิเศษ

3.2 ตัวแปรตาม

สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

นิยามศัพท์เฉพาะ

สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ความร่วมมือของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนในการร่วมการพัฒนางานด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานโดยใช้กระบวนการให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ตระหนักและรู้จักปรับปรุงวิธีการสอนเนื้อหาการสอน ตลอดจนปรับปรุงการวัดผลประเมินผลในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ เป็นการช่วยให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพของครูผู้รับการนิเทศเป็นการสร้างพึงพอใจเสริมสร้างกำลังใจและแรงผลักดันในการที่จะพัฒนาการ

จัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้สูงขึ้นและรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงานทั้งด้านวิชาการและด้านการบริหารจัดการศึกษา

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ขั้นตอนการปฏิบัติงานนิเทศในโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันโดยตลอดเริ่มจากกระบวนการศึกษาข้อมูลสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันเพื่อความเข้าใจในการดำเนินงานทิศทางของการดำเนินงาน การวางแผนการปฏิบัติงานในกระบวนการในโครงการของโรงเรียนการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการดำเนินงานอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพงานการปฏิบัติหรือการดำเนินตามแผนโครงการที่วางไว้ และการประเมินผลกระบวนการโดยกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนจะเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษาให้เกิดผลและมีประสิทธิภาพสูงสุด อันมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ หมายถึง การศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมในด้านที่เกี่ยวกับคุณภาพโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นแหล่งอ้างอิง เช่น วิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการซ้ำชั้นคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์มาตรฐาน ระบบการดำเนินงานและโครงการกิจกรรมอันเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเป็นไปในลักษณะใด แล้วจึงการสำรวจความต้องการของครูแล้วนำมาการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการจัดลำดับความสำคัญการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาและการดำเนินงานตามความต้องการ

2. การวางแผนการดำเนินงานนิเทศ หมายถึง การวางแผนการดำเนินงานโดยการนำทางเลือกที่กำหนดในขั้นตอนวิเคราะห์ปัญหามาเป็นตัวกำหนดรายละเอียดของการดำเนินกิจกรรมโดยเขียนเป็นโครงการนิเทศซึ่งมีสาระสำคัญประกอบด้วยหลักการและเหตุผลวัตถุประสงค์ ผู้รับผิดชอบโครงการ แผนการดำเนินงาน ระยะเวลา สถานที่ งบประมาณ การประเมินผลและผลที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งต้องมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของโรงเรียนปัญหาและความต้องการในการดำเนินการนิเทศ

3. การสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ หมายถึง สร้างสื่อเครื่องมือในการนิเทศที่สอดคล้องตรงกับปัญหาและรูปแบบวิธีการในการนิเทศภายในโรงเรียนมีการจัดสรรจัดเตรียมสื่อที่ใช้ในการนิเทศภายในอย่างเพียงพอโดยที่สื่อหรือเครื่องมือในการนิเทศนั้นอาจจะเป็นแบบทดสอบแบบประเมินคุณภาพการศึกษาแบบสำรวจโดยจะคำนึงถึงเนื้อหาด้านวัตถุประสงค์และเป็นเครื่องมือที่ผ่านกระบวนการการทดลองใช้และปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง รวมถึงการพัฒนาวิธีการในการดำเนินการนิเทศโดยการกำหนดให้มีการใช้วิธีการที่หลากหลายและมีการปรับปรุงวิธีการให้สอดคล้องกับความต้องการในการนิเทศ

4. การดำเนินงานนิเทศ หมายถึง ขั้นตอนของการลงมือทำหรือดำเนินการตามโครงการนิเทศที่กำหนดไว้ในการวางแผนการนิเทศเป็นหลัก โดยคำนึงถึงหลักการนิเทศ วิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินการเทคนิคและทักษะการนำสื่อและเครื่องมือการนิเทศมาใช้อย่างเหมาะสมการเตรียมพร้อมการสร้างความเข้าใจรวมทั้งการเสริมแรงกระตุ้นให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติการนิเทศ การช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารในการเป็นผู้นำของการปฏิบัติการนิเทศ

5. ประเมินผลการนิเทศ หมายถึง การประเมินผลการดำเนินงานนิเทศ เป็นการวัดผลประเมินผลตรวจสอบการดำเนินงานการนิเทศตามโครงการที่กำหนด ให้เป็นไปตามผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ในวัตถุประสงค์ ตลอดจนประเมินความคิดเห็น ประเมินผลสำเร็จในการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน และการรวมผลการประเมินข้อมูลป้อนกลับเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและการทำรายงานเผยแพร่การดำเนินงาน

กลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 หมายถึง โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ โรงเรียนแม่จันวิทยาคม โรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม โรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม โรงเรียนวัดถ้ำปลาวิทยาคม โรงเรียนจันจว้าวิทยาคม และโรงเรียนดอยหลวงรัชมังคลาภิเษก

ขนาดโรงเรียน หมายถึงการกำหนดขนาดโรงเรียนเพื่อจัดสรรอัตรากำลังคน (การบรรจุแต่งตั้งโยกย้ายบุคลากร) สอดคล้องต่อการปฏิบัติงาน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ดำเนินการบริหารอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนยึดตามมติเห็นชอบกำหนดเกณฑ์อัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ว 23/2563) โดยให้เป็นไปตามสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงาน ก.ค.ศ.) กำหนดให้โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาแบ่งขนาดเป็น 4 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็กตั้งแต่ 499 คนลงมา ขนาดกลาง 500–999 คน ขนาดใหญ่ 1,000 –1,499 คน และขนาดใหญ่พิเศษ 1,500 คนขึ้นไป

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

ผลจากการศึกษาสามารถนำไปเป็นข้อมูล เพื่อประโยชน์ในพิจารณาแนวทางและทิศทางการพัฒนากิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 และเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารงานนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยลำดับเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน
    1.1 ความหมายของการนิเทศภายใน
    1.2 ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายใน
    1.3 วัตถุประสงค์ของสภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน
    1.4 องค์ประกอบของสภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน
    1.5 กระบวนสภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน
    1.6 แนวคิด รูปแบบ และเทคนิคการนิเทศภายใน
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
    2.1 งานวิจัยต่างประเทศ
    2.2 งานวิจัยในประเทศ
3. การสังเคราะห์ข้อมูลกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน

ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียนหรือการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการให้มีการเกิดขึ้น เพื่อช่วยเหลือปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ให้มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน การนิเทศภายในโรงเรียนกล่าวได้ว่าเป็นการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอนที่จัดดำเนินการภายในโรงเรียน โดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น ถึงแม้ว่าจุดเน้นจะอยู่ที่การนิเทศการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและสมรรถภาพการสอนของครู แต่การนิเทศภายในโรงเรียนยังหมายรวมถึงการดำเนินการ ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้ มีการปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์

และการอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ตลอดจนสภาพบรรยากาศ สภาวะแวดล้อมและวัฒนธรรมในโรงเรียน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนจะประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ 3 กระบวนการคือกระบวนการบริหาร กระบวนการการจัดการเรียนการสอนและกระบวนนิเทศการศึกษา ดังนั้นการนิเทศภายในโรงเรียน จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นในด้านการจัดการนิเทศในปัจจุบันและจะยังคงมีความจำเป็นต่อไปในอนาคต และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ ในการศึกษา เช่น การเปลี่ยนในหลักสูตรใหม่และพระราชบัญญัติการศึกษา เป็นต้น ซึ่งการนิเทศนำมาซึ่งความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะในระดับโรงเรียนและผู้ใช้หลักสูตร อีกประการหนึ่ง จากนิยาม ความหมาย และความสำคัญของ การนิเทศศึกษา จะเห็นได้ว่าเป็นการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและคุณภาพทาง การเรียน ถึงแม้ว่าจะใช้คำว่านิเทศภายในโรงเรียนก็ตามปัจจุบันคำว่าการนิเทศภายในโรงเรียนอาจจะใช้ชื่อ หลายอย่าง เช่น การนิเทศในโรงเรียน การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หรือการนิเทศการสอนในโรงเรียน แต่มีความหมายในลักษณะเดียวกัน คือ การนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศการสอนที่ดำเนินการในโรงเรียน และใช้บุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก เช่น ผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูผู้สอนหรือบุคลากรในฝ่ายอื่น ๆ ดังความหมายและความสำคัญภายในโรงเรียน ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนดังต่อไปนี้

Good (1973) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่าการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการสอน ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดความเจริญงอกงามในวิชาชีพและการพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านการปรับปรุงวัตถุประสงค์การสอนสื่อนวัตกรรมและเทคนิควิธีสอนและการประเมินผลการเรียน

สงัด อุทรานันท์ (2530) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นกระบวนการทำงานของผู้บริหารในโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในการพัฒนาคุณภาพการในทำงานของครูและบุคลากรผู้ทำหน้าที่สอนและปฏิบัติงานใน โรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการเรียนของนักเรียน

วัชรา เล่าเรียนดี (2556) กล่าวถึงการนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นกระบวนการการนิเทศการศึกษา โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่จัดดำเนินการในโรงเรียนโดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก อันประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนคณะครูและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในโรงเรียน โดยการจัดการนิเทศภายในมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนโดยตรง ยึดหลักสำคัญของการพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนก็คือคุณภาพของผู้เรียน เป้าหมายหลักที่สำคัญของการ

นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน คือ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยการให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติงานร่วมกับครูในโรงเรียนและด้วยวิธีการช่วยเหลือสนับสนุนแนะนำนี้จะทำให้ครูสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน การนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็น การร่วมมือร่วมใจกันเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาในวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ชารี มณีศรี (2542) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการนิเทศในโรงเรียนว่าเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอนเพื่อปรับปรุงการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมีความพยายามทุกวิถีทางของผู้ที่อยู่ในโรงเรียนตั้งแต่ผู้บริหารลงไปจนถึงบุคลากรเพื่อที่จะปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดีขึ้น พัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน ซึ่งการนิเทศทางวิชาการภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่จะมุ่งส่งเสริมและสร้างสรรค์ให้เกิดการปรับปรุงพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนเพื่อให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นโดยกระบวนการเหล่านี้อาศัยบุคลากรของโรงเรียนในการดำเนินการ

วัชรา เล่าเรียนดี และคณะ (2546) ได้กล่าวถึงงานนิเทศภายในโรงเรียนว่า เมื่อกล่าวถึงการนิเทศการศึกษาคนส่วนใหญ่จะคิดถึงกิจกรรมการนิเทศของผู้ที่เป็นศึกษานิเทศก์จากเขตพื้นที่การศึกษาแต่แท้จริงแล้วการนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนโดยเฉพาะการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งจะหมายถึงการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียนในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีขั้นตอนเพื่อแก้ไขปรับปรุงงานทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจะเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในการสนับสนุนการเรียนการสอนเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารโรงเรียนครูและบุคลากรในโรงเรียนปรับปรุงคุณภาพการทำงานการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนซึ่งมีขั้นตอนการนิเทศ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการเพื่อที่จะทราบสภาพที่เป็นปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานจะทำให้เห็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

2. การวางแผนการดำเนินงาน เป็นการวางแผนกำหนดทางเลือกกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภายในโรงเรียนซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพตามนโยบายที่โรงเรียนและมาตรฐานการศึกษากำหนดไว้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติ

3. ขั้นการสร้างสื่อเครื่องมือให้ตรงกับปัญหา โดยที่สื่อหรือเครื่องมือในการนิเทศนั้นอาจจะเป็นแบบทดสอบแบบประเมินคุณภาพการศึกษา แบบสำรวจโดยจะคำนึงถึงเนื้อหาด้าน

วัตถุประสงค์และมีกระบวนการก่อนนำเครื่องมือไปใช้ทุกครั้งต้องมีการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

4. การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน เริ่มจากการปฏิบัติตามแผนงานโครงการกิจกรรมที่วางไว้ โดยมีการประชุมแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดงานรับผิดชอบแล้วจากนั้นจึงปฏิบัติตามแผนตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้

5. การประเมิน รายงานผล ผู้นิเทศควรมีการประเมินผลก่อนการปฏิบัติงานระหว่างการปฏิบัติงานและหลังการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ข้อมูลเปรียบเทียบและได้ข้อมูลนั้นเป็นข้อบกพร่องเพื่อหาข้อปรับปรุงแก้ไขหาวิธีการพัฒนาให้ดีขึ้นหากพบว่ามีข้อบกพร่องตรงส่วนใดขอแก้ไขให้บรรลุผลตามที่วัตถุประสงค์ตั้งไว้

จากความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้นสรุปได้ว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นความร่วมมือของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนในการร่วมการพัฒนางานด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน โดยใช้กระบวนการให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ให้ตระหนักและรู้จักปรับปรุงวิธีการสอน เนื้อหาการสอน ตลอดจนปรับปรุงการวัดผลประเมินผลในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ เป็นการช่วยให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพของครูผู้รับการนิเทศ เป็นการสร้างพึงพอใจเสริมสร้างกำลังใจและแรงผลักดันในการที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้สูงขึ้นและรักษามาตรฐานในการปฏิบัติงานทั้งด้านวิชาการและด้านการบริหารจัดการศึกษา

ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน และการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในยุคที่มีการปฏิรูปการศึกษาซึ่งได้มีการสร้างข้อกำหนดเกี่ยวกับการนิเทศภายในระบุอย่างชัดเจนไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน พ.ศ. 2542 นอกจากนี้เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ยังได้กำหนดให้การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินด้วย ดังนั้นในการสนองนโยบาย ปฏิบัติตามมาตรฐานการจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนจึงต้องเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

กรองทอง จิรเดชากุล (2550) ได้กล่าวถึงความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารหรือบุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศในโรงเรียนและครูในโรงเรียน เพื่อหาแนวทางปรับปรุง พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึ่งประสงค์ ซึ่งการนิเทศภายในโรงเรียนโดย ทั่วไปเป็นการนิเทศในด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริหารบุคลากร ด้านการจัดระบบ การเรียนการสอน ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่ ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ (สื่อการสอน) ด้านการจัดบริการพิเศษให้แก่นักเรียน ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการฝึกอบรมครูประจำการ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ดังนั้นการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งในการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีความจำเป็น 4 ประการ ได้แก่

1. เพื่อการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษา ให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน

2. ปริมาณของศึกษานิเทศก์จากต้นสังกัด ไม่เพียงพอกับความต้องการของครูและโรงเรียน

3. บุคลากรภายในโรงเรียน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเขาใจในปัญหา และใกล้ชิดปัญหามากที่สุด มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมของปัญหา

4. สามารถปฏิบัติงานนิเทศได้อย่างต่อเนื่องโดยมีบรรยากาศในการนิเทศที่มีความผ่อนคลายและเป็นกันเอง

ชารี มณีศรี (2538) ได้ให้เหตุผลและความจำเป็นในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน 6 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความจำเป็นเนื่องจากเกิดปัญหาหลักมีอยู่ 2 ประเด็นคือการนิเทศจากภายนอกไม่ทั่วถึงและการนิเทศที่ไม่มีคุณภาพ

2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งครูทุกคนอาจไม่ใช่ครูผู้สอนดีผู้มีความรู้เหมาะสมหรือประพฤติตัวดีเท่านั้น แต่ยังต้องมีการบริหารจัดการตนเองเพื่อสังคมชุมชนและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนโดยจะหวังพึ่งเพียงการนิเทศจากภายนอกไม่ได้

3. เพื่อเป็นการช่วยเหลือกันและกันโดยประสานการนิเทศภายนอกและภายในเข้าด้วยกันการนิเทศทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องและส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าวิจัยร่วมกันในบริบทของโรงเรียน

4. เป็นการปรับปรุงงานวิชาการซึ่งงานวิชาการในแต่ละโรงเรียนมีสภาพการบริหารงานและมีข้อจำกัดไม่เหมือนกัน ดังนั้นบุคลากรในโรงเรียนจึงเป็นผู้ที่ทราบสภาพปัญหามากกว่าคนภายนอกทำให้การพัฒนาการนิเทศเป็นไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

5. การยอมรับบุคคลที่จะมาเป็นผู้นำในการนิเทศการให้คำแนะนำจะต้องเป็นผู้ที่ผู้อื่นยอมรับได้รับการแต่งตั้งโดยคำนึงถึงคุณลักษณะทางวิชาการด้านคุณธรรมความประพฤติเป็นแบบอย่างซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินการนิเทศภายใน

6. ปัญหาที่สำคัญที่ทำให้เกิดการนิเทศอย่างเร่งด่วนเช่นปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้สภาพการสอนที่เปลี่ยนไปสื่อและอุปกรณ์ นวัตกรรมเทคโนโลยีในการสอนการประเมินและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

หลักการนิเทศภายในโรงเรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ได้กล่าวถึงหลักในการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การนิเทศภายในควรมีการบริหารงานที่เป็นระบบ และมีการวางแผนในการดำเนินงานเป็นรูปแบบโครงการ

2. การนิเทศต้องยึดถือในหลักของการมีส่วนร่วมในการทำงาน

3. การนิเทศต้องเป็นงานที่สร้างสรรค์ และเป็นการค้นห้าและการแสดงความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล

4. การนิเทศเป็นกระบวนการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน

5.การนิเทศเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น

6. การนิเทศเป็นการสร้างความผูกพันและสร้างความมั่นคงต่องานในอาชีพ

7. การนิเทศเป็นการพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครูให้มีความรู้สึกภาคภูมิใจ

การนิเทศภายในโรงเรียน มีเทคนิควิธีการนิเทศได้หลายรูปแบบ รวมทั้งสามารถผสมผสานแต่ละรูปแบบเข้าด้วยกัน แต่จะใช้รูปแบบใดเมื่อใดนั้น ควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพปัญหาของโรงเรียนเป็นสำคัญ วิธีการที่โรงเรียนสามารถนำมาใช้ ได้แก่ การประชุม การสาธิตการสอน การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การไปศึกษาดูงาน การไปศึกษานอกพื้นที่หรือแหล่งเรียนรู้ การสนทนาแลกเปลี่ยนทางวิชาการ การฝึกปฏิบัติงาน การจัดแหล่งเรียนรู้ช่องทางการสื่อสาร และบริการทางวิชาการ การจัดอบรมสัมมนาโดยมีวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ การทำข้อตกลงประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการ สถาบันบริษัทห้างร้านผู้จัดจำหน่ายสินค้ามาสาธิตอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

การนิเทศภายในโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้และการทำงานต่าง ๆ ถือเป็นงานที่ช่วยพัฒนาครูทั้งในด้านวิชาการ การจัดกิจกรรมเรียนการสอน ให้เป็นไปตาม

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา จึงมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการนิเทศภายในก่อน เพื่อเป็นการใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรบุคลากรภายในโรงเรียน และบุคลากรภายในโรงเรียนยังเป็นผู้ที่เข้าใจปัญหาสภาพการดำเนินงานต่าง ๆ ทั้งการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่าง ๆ ได้ดี รวมทั้งจะเป็นการสร้างความร่วมมือแก้ไขปัญหาการทำงานร่วมกัน บุคลากรภายในโรงเรียนที่สามารถนิเทศได้ นอกจากผู้บริหารแล้ว ครูที่มีประสบการณ์ความรู้ความชำนาญก็สามารถทำหน้าที่นิเทศได้ รวมทั้งการเชิญวิทยากรจากหน่วยงานภายนอกมาร่วมโครงการ เทคนิควิธีการนิเทศภายในโรงเรียนนั้นสามารถใช้ได้หลายรูปแบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย จำนวนผู้รับการนิเทศ เวลาและทรัพยากรอื่น ๆ ในการจัดทำโครงการนิเทศภายในโรงเรียนนั้นควรจะได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศภายในโรงเรียน แล้วจึงนำแผนไปสู่การปฏิบัติให้เป็นไปตาม จุดมุ่งหมายที่วางไว้ และควรมีการประเมินผลโครงการ

งานนิเทศการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ได้กล่าวถึงหลักการในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. การดำเนินการนิเทศ จะต้องเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

2. การนิเทศภายในจะต้องมีบุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียน

3. การนิเทศภายในโรงเรียน จะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพการณ์ของโรงเรียน ความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาครู บุคลากรและนักเรียน

สุริยา สาแก้ว (2558) ได้แสดงหลักการการนิเทศภายในโรงเรียน ไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. บุคลากรในโรงเรียนต้องให้ความร่วมมือร่วมใจกัน (Collaboration)

2. บุคลากรในโรงเรียนมีความผูกพันต่อหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติด้วยความเต็มใจ มีความตระหนักในความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ (Commitment)

3. มีการประสานสัมพันธ์ระหว่างกันในการปฏิบัติงาน (Interpersonal Relation)

4. การประสานงานระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน (Cooperation)

5. มีความเป็นประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักการการอยู่ร่วมกัน (Democracy)

6. มองเห็น เข้าใจและให้ความสำคัญในความแตกต่างกันของมนุษย์และพัฒนาการที่แตกต่างกันของบุคคล (Individual Difference and Human Development)

7. มีการสร้างเป้าหมายเดียวกัน (Common Goals) นั่นคือ การสร้างคุณภาพการศึกษา และการสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้กับผู้เรียน

สรุปจากแนวคิดเกี่ยวกับความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียนคือ เป็นการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนเนื่องจากปัญหาการขาดแคลนผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาจากต้นสังกัด และความล่าช้าในการดำเนินงาน และไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทันท่วงทีและทั่วถึง ประกอบกับสภาพในโรงเรียนปัจจุบันที่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ เป็นผู้รู้และเข้าใจในปัญหาภายในอย่างแท้จริง สามารถติดตามการปฏิบัติงานหรือผลการนิเทศได้อย่างใกล้ชิด สามารถรับทราบความต้องการในการพัฒนาตามบริบทของโรงเรียนอย่างแท้จริง ทำให้การดำเนินงานนิเทศการศึกษาไปถึงจุดมุ่งหมายได้อย่างต่อเนื่องและยังเป็นการสร้างการยอมรับซึ่งกันและกันในโรงเรียนเพื่อร่วมมือสร้างมาตรฐานการจัดการศึกษาให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาครู ส่งเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของครูผู้สอน ทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ อันจะส่งผลต่อไปยังคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งวัตถุวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษามีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

ชารี มณีศรี (2523) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนที่ผู้อำนวยการโรงเรียนจะต้องดำเนินการให้เกิดการปฏิบัติงานนิเทศในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจถึงปัญหาของครูและนักเรียน ให้ครูเข้าใจได้ชัดเจน ถึงลักษณะพฤติกรรมและความต้องการของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร จะดำเนินการสอนอย่างไรเพื่อสนองความแตกต่างของนักเรียนได้มากที่สุด

2. เพื่อช่วยให้ครูได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยทั่วไปของโรงเรียน ตลอดจนปรัชญา พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียนเพื่อช่วยให้ครูดำเนินการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์

3. เพื่อช่วยให้ครูมีลักษณะผู้นำและเป็นนักประชาธิปไตย

4. เพื่อช่วยให้ผู้บริหาร ผู้นิเทศ สามารถนิเทศตามความรู้ความสามารถพิเศษของครูแต่ละคนจะช่วยส่งเสริมความสามารถพิเศษนั้นให้เกิดประโยชน์สงสุดต่อนักเรียน

5. เพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

6. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู เพื่อจะได้ร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายปลายทางเดียวกันของโรงเรียน

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) ได้กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้คือ

1. เพื่อช่วยเหลือครูในการพัฒนาปรับปรุงตนเอง เพื่อส่งเสริมให้มีการปรับปรุง

2. เพื่อช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการสอนของตนเองให้ดีขึ้น

3. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่โรงเรียนได้ช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกัน

4. เพื่อส่งเสริมให้คณะครูที่มีความสนใจในนวัตกรรม สื่อและอุปกรณ์การสอน

5. เพื่อส่งเสริมให้คณะครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กนักเรียนให้สูงขึ้น

6. เพื่อช่วยเหลือเพื่อนครูในการประเมินผลนักเรียน

7. เพื่อส่งเสริมยั่วยุให้ครูรู้จักประเมินผลโครงการและการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าในวิชาชีพของตน

8. เพื่อช่วยให้ครูประสบผลสำเร็จและมีความรู้สึกมั่นคงในชีวิตและอาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่า เป็นไปเพื่อ 1) เป็นการช่วยเหลือให้ครูสามารถปรับปรุงตนเองและกิจกรรมการเรียนการสอน 2) เพื่อช่วยพัฒนาพฤติกรรม บุคลิกภาพการสอนของครูให้ดีขึ้น 3) เพื่อสนับสนุนความรู้ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) เพื่อกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่อง 5) เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกันเป็นคณะ

จากจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าว สรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จะเป็นการมุ่งพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยตรง เพื่อให้ครูพัฒนาตนเองทางด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาในวิชาชีพของตนเองให้เจริญก้าวหน้าขึ้นด้วย ในเวลาเดียวกันการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นความร่วมมือร่วมใจกันอย่างแท้จริง เป็นการเปิดโอกาสให้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พร้อมกับการสร้างกำลังใจในการนิเทศตนเองและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยผู้นิเทศในโรงเรียนส่วนใหญ่ จะเป็นครูที่มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ หรือเป็นเพื่อนครูที่มีความเชี่ยวชาญเสมอกัน ร่วมมือกันปฏิบัติงาน

ผู้บริหารสามารถเป็นผู้นิเทศการศึกษาได้โดยตรงเป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวก จัดสรรสื่อ นวัตกรรมที่จำเป็นและวิทยากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน สิ่งที่สำคัญการนิเทศในโรงเรียน คือการนิเทศที่ดำเนินการที่โรงเรียน โดยเน้นบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก และมุ่งเน้นการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนและคุณภาพความรู้ของนักเรียนเป็นจุดมุ่งหมายอันสูงสุด

องค์ประกอบของการนิเทศภายในโรงเรียน

รัชนี สุวรรณเกษร (2555) ได้นำเสนอเกี่ยวกับองค์ประกอบของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ 3 ส่วน ดังนี้

1. บุคลากรนิเทศ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะนิเทศการจัดกระบวนการเรียนรู้ และครูผู้สอน ซึ่งจะเป็นตัวจักรสำคัญในการนิเทศการศึกษาและทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศการศึกษา

2. วิธีการนิเทศ

2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ ที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานและความร่วมมือในการทำงานของครูและคณะ ส่งเสริมให้ครูรักในงานวิชาการ และทำงานด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยึดในหลักการและเหตุผล หมั่นแก้ไขและปรับปรุงคุณภาพของงาน และการนิเทศจะเป็นการช่วยเหลือให้ครูปฏิบัติงานได้ดีและสะดวกขึ้น ทำให้ครูได้มีโอกาสในการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ มีเวลาในการปฏิบัติงานและควบคุมงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 กำหนดวิธีการค้นคว้าหาข้อมูล เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรค ประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกต การสอบถาม การปรึกษาหารือ การประเมินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และผลงานทางวิชาการของโรงเรียน

2.3 กำหนดระเบียบวิธี ขั้นตอนกระบวนการในกิจกรรมการนิเทศ โดยพิจารณาเลือกวิธีการหรือกิจกรรมตามความเหมาะสม ซึ่งได้แก่ การปฐมนิเทศให้ความรู้ การสาธิตการจัดกระบวนการเรียนรู้ การประชุม การอบรม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบสังเกต แบบบันทึกพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกบรรยากาศในชั้นเรียน และเอกสารอ้างอิง

ชารี มณีศรี (2538: 202) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน 3 ประการได้แก่

1. บุคลากร ที่ประกอบไปด้วยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศซึ่งเป็นการร่วมมือของผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู

2. วิธีการนิเทศ ที่สอดคล้องและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการนิเทศ ในด้านของการช่วยเหลือครูผู้สอนให้สามารถปรับปรุงหรือพัฒนาพฤติกรรมการสอนให้ดีขึ้น การศึกษาหาข้อมูลเพื่อทราบถึงข้อบกพร่อง การกำหนดกิจกรรมนิเทศและวิธีการนิเทศที่เหมาะสมกับปัญหาและความต้องการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งจะประกอบไปด้วยแบบทดสอบ แบบสำรวจ การสังเกตการสอน แบบบันทึกพฤติกรรมครูและนักเรียน และเครื่องมืออื่น ๆ ตามความเหมาะสมของบริบทการนิเทศ

นอกจากนี้จะต้องผสมผสานการดำเนินการไปด้วยกันทั้ง 3 ส่วนหากพบข้อบกพร่องในส่วนใดส่วนหนึ่งจะทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. สร้างภาพปลายทางให้ชัดเจน ภาพปลายทาง หมายถึง สภาพความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งต้องกำหนดให้ชัดเจน และให้ครูทุกคนมองเห็นสภาพความสำเร็จนี้ให้ตรงกัน มีความเข้าใจตรงกัน เพื่อที่จะได้ร่วมมือกันพัฒนาให้มุ่งไปสู่สภาพความสำเร็จที่กำหนดนั้น

2. สร้างภาพงานที่ชัดเจนตลอดแนว ภาพงาน หมายถึง การกำหนดภาระงานที่จะต้องวางแผนการดำเนินการให้มุ่งสู่ความสำเร็จที่กำหนดไว้ว่าจะต้องพัฒนาใคร ในเรื่องใดและพัฒนาอย่างไร ขอบข่ายของการนิเทศภายในโรงเรียน การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการนิเทศการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้บรรลุภารกิจของโรงเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยงาน 4 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านวิชาการ งานด้านวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรโรงเรียน ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ได้แก่

2.1.1 การพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน

2.1.2 การนำหลักสูตรโรงเรียนไปใช้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้

2.1.3 การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดทำและใช้แผนการจัดการเรียนรู้

2.1.4 การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ แบบบูรณาการ เน้นทักษะการคิด

2.1.5 การจัดหาพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

2.1.6 การสนับสนุนให้ครูผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้

2.1.7 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.1.8 การจัดมุมหนังสือ ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

2.1.9 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

2.1.10 การสอนซ่อมเสริม

2.1.11 การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา

2.1.12 การประกันคุณภาพการศึกษา

2.1.13 การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดทำแฟ้มข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.1.14 การประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2.1.15 การจัดศูนย์โสตทัศนูปกรณ์

2.1.16 การจัดบริการแนะแนว

2.2 ด้านบริหารบุคคล งานด้านบริหารบุคคล เป็นการจัดดำเนินการเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนได้รู้และเขาใจหน้าที่และความรับผิดชอบของตน การติดตามดูแลช่วยเหลือให้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างบรรยากาศในการทำงานให้ผู้ร่วมงานทุกคนเกิดความสำนึกในหน้าที่ที่รับผิดชอบ สร้างความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนพัฒนาตนเองให้มีความสามารถ ในการปฏิบัติงานสูงขึ้นได้แก่

2.1.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง

2.1.2 การกำหนดความต้องการ หน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร

2.1.3 การมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ

2.1.4 การปฐมนิเทศบุคลากรใหม่

2.1.5 การจัดสวัสดิการ

2.1.6 การนิเทศ ติดตามผลการปฏิบัติงาน

2.1.7 การพัฒนาบุคลากร

2.1.8 การส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาต่อ

2.1.9 การประเมินผลปฏิบัติงาน

2.1.10 การพิจารณาความดีความชอบ

2.1.11 การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากร

2.1.12 งานวินัยและนิติกร

2.3 ด้านบริหารทั่วไป งานด้านบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวของกับระบบสำนักงานซึ่งมีขอกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการที่แน่นอน ได้แก่

2.3.1 งานธุรการและสารบรรณ

2.3.2 งานทะเบียนและรายงาน

2.3.3 งานข้อมูลและสารสนเทศ

2.3.4 งานจัดทำแผนปฏิบัติการและการจัดระบบการศึกษา

2.3.5 งานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

2.3.6 งานประชาสัมพันธ์

2.3.7 งานสวัสดิการ

2.3.8 งานพระราชบัญญัติการศึกษา

2.3.9 งานระเบียบ กฎหมาย กฎกระทรวง และข้อปฏิบัติต่าง ๆ

2.3.10 กิจกรรม 5 ส.

2.4 ด้านงบประมาณ งานด้านงบประมาณ ระบบการเงินและพัสดุ ได้แก่

2.4.1 งานงบประมาณ

2.4.2 งานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

2.4.3 งานจัดตั้งและการของบประมาณประจำปี

2.4.4 งานเบิกจ่ายงบประมาณ

2.4.5 งานรายงานการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปี

2.4.6 การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ

2.4.7 การบริหารการเงิน

2.4.8 การบริหารการบัญชี

2.4.9 การบริหารงานพัสดุ

2.4.10 ระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

บทบาทของบุคลากรในการนิเทศ การสงเสริมให้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนดำเนินไปตามวัตถุประสงคและมีประสิทธิภาพ บทบาทของบุคลากรในการนิเทศนับว่ามีความสำคัญในการที่ใช้บทบาทกับพฤติกรรมการนิเทศแบบใด มีวิธีการนิเทศตามขั้นตอนของแต่ละกิจกรรมอย่างไร บุคลากรการนิเทศ หมายถึง ผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศของโรงเรียน ซึ่งมีบทบาทและภารกิจสำคัญ ดังนี้

1. บทบาทในการส่งเสริมและจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง สามารถดำเนินงานตามนโยบายได้ถูกต้อง ทำหนาที่นิเทศภายในได้อย่างสมบูรณ์

2. บทบาทในการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพครู โดยเฉพาะ การจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้น ส่งเสริมให้มีการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับครูในโรงเรียน

3. บทบาทในการจัดประชุมอบรม มีการจัดประชุมอบรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประชุมปฏิบัติการ การสัมมนา อภิปรายกลุ่ม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเข้ารับการอบรมในการพัฒนาวิชาชีพนำทักษะความรู้มาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. บทบาทในการติดตามประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้ครูพัฒนาศักยภาพได้ดีขึ้น การประเมินเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข ให้เกิดการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์

5. บทบาทในการใช้กลุ่มโรงเรียน สมาคมวิชาชีพหรือเครือข่ายเป็นแนวทางเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ครูในโรงเรียน โดยใช้กลุ่มหรือเครือข่ายช่วยเหลือด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดประชุมทางวิชาการ การศึกษาเอกสาร การศึกษาดูงาน ฯลฯ

6. บทบาทในการสร้างครูต้นแบบในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลในการพัฒนาและเป็นแบบอย่างแก่ครูทั่วไปได้ คณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง บุคลากรที่อยู่ในโรงเรียน เช่น ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้าระดับชั้น หรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมไปถึงครูที่มีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญหรือเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านวิชาการมีความรับผิดชอบสูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับของเพื่อนครู ดังนั้น คณะกรรมการดำเนินการนิเทศ ภายในโรงเรียนควรประกอบด้วย

6.1 ผู้อำนวยการ ประธาน

6.2 รองผู้อำนวยการ รองประธาน

6.3 ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ กรรมการ

6.4 ครูหัวหน้าระดับชั้น กรรมการ

6.5 ครูที่ได้รับคัดเลือกจากเพื่อนครู กรรมการ

บทบาทของผู้นิเทศ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ต้องมีบทบาทหน้าที่ ๆ ที่แตกต่างกันเพื่อให้การนิเทศภายในโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. กำหนดนโยบายของการนิเทศภายในโรงเรียน เช่น ส่งเสริมให้ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานเพื่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นต้น

2. ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายใน และหลักสูตรหรือเรื่องสั้น ๆ ที่ครูส่วนใหญ่มีความต้องการในการพัฒนาซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศภายในโรงเรียน

3. ร่วมประชุมวางแผนกับคณะครูในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

4. สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนขวัญและกำลังใจ

5. กระตุ้นให้ครูเกิดการตื่นตัวอยู่เสมอในด้านวิชาการ

6. ปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนตามแผนการนิเทศของโรงเรียน

7. เปิดโอกาสให้คณะครูมีสวนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนและมีการประเมินตนเอง

8. สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ยกย่องชมเชยในที่ประชุม นำผลสำเร็จของการปฏิบัติงานมาแสดงให้ปรากฏแก่บุคคลอื่น แต่งตั้งคณะทำงานตามความถนัดและเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่

9. ติดตามประเมินผลและพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

9.1 ระยะแรกของการเริ่มต้นจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ควรเลือกกิจกรรมที่เป็นการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เช่น การให้คำปรึกษาหารือ การศึกษาเอกสารทางวิชาการ หรือการศึกษาดูงาน และพิจารณาหลีกเลี่ยงกิจกรรมบางรูปแบบ เช่น การสังเกตการสอน เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อน สร้างความกดดัน และเกิดความขัดแย้งได้ง่าย และเมื่อครูคุ้นเคยกับการนิเทศภายในโรงเรียน และมีความพร้อม จึงใช้กิจกรรมสังเกตการสอนในลำดับต่อไป

9.2 สร้างความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การนิเทศภายในโรงเรียนประสบความสำเร็จ การใช้กระบวนการกลุ่มดำเนินงานจะทำให้ได้ผลดีเป็นอย่างมาก

9.3 กิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศควรตอบสนองต่อปัญหา ซึ่งต้องร่วมกันพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยผลที่เกิดจากการแก้ปัญหา ให้เน้นการพัฒนาบุคลากรและพัฒนางาน

9.4 คณะกรรมการนิเทศควรศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เพื่อนำมาใช้ในการนิเทศครูในโรงเรียน

9.5 สร้างศรัทธาและความเข้าใจอันดีกับผู้รับการนิเทศ

บทบาทของผู้รับการนิเทศ การนิเทศภายในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้รับการนิเทศจะต้องให้ความร่วมมือในการดำเนินการนิเทศ ดังนี้

1. ร่วมกิจกรรมในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดทำแผนการนิเทศภายในโรงเรียน
2. นำแนวทางที่ได้รับจากการนิเทศไปแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางาน
3. เสนอปัญหาต่อผู้นิเทศเมื่อพบปัญหาระหว่างการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไข
4. ให้ความร่วมมือในการประเมินผลการนิเทศ

โดยสรุปแล้วการนิเทศภายในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับองค์ประกอบความร่วมมือระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนซึ่งมีหน้าที่และบทบาทเป็นทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และมีผู้บริหารทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกประสานงานและส่งเสริมให้เกิดการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นการใช้วิธีการนิเทศของผู้นิเทศจะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศเพื่อให้เกิดผลในการนิเทศ มีการกำหนดวิธีการทำข้อมูล หรือกิจกรรมในการนิเทศพร้อมทั้งเครื่องมือที่จะใช้ในการนิเทศอย่างสอดคล้อง

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

ขั้นตอนในการดำเนินงานนิเทศที่เป็นไปอย่างมีระบบ โรงเรียนจะต้องมีกระบวนการนิเทศเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

Boyan and Copeland (1978) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการในการนิเทศภายในโรงเรียน โดยมี 5 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นที่ 1 การประชุมก่อนการสังเกตการสอน (Pre-Observation Conference) ศึกษาพฤติกรรมการสอนที่เป็นปัญหา เลือกแนวทาง วิธีการปรับปรุง/พัฒนาพฤติกรรมการสอน และเลือกเครื่องมือหรือสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการสังเกตการสอน

ขั้นที่ 2 การสังเกตการสอน (Observation) ดำเนินการสังเกตตามพฤติกรรมการสอนที่ระบุในขั้นที่ 1

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์การสอน (Analysis) การวิเคราะห์ผลที่ได้จากการสังเกตการสอนระบุพฤติกรรมการสอนที่ต้องการคงเอาไว้ หรือพฤติกรรมการสอนที่ควรมีการปรับปรุง

ขั้นที่ 4 การประชุมหลังการสังเกตการสอน (Post-Observation Conference) โดยให้ข้อมูลป้อนกลับจากผลของการวิเคราะห์ และพิจารณาเลือกยุทธวิธีการปรับปรุงและพัฒนา

Goldhammer (1980) ได้กำหนดกระบวนการในการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การประชุมปรึกษาก่อนการสังเกตการสอน (Pre-Observation Conference) ขั้นที่ 2 การสังเกตการสอน (Observation) ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดวิธีการประชุมนิเทศ (Analysis and Strategy) ขั้นที่ 4 การประชุมนิเทศ (Supervision Conference) ขั้นที่ 5 การประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมการนิเทศ (Post-Conference Analysis)

Glickman et. al., (1995) ได้กำหนดกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน โดยให้ผู้บริหารและผู้ที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในดำเนินการประชุมก่อนการสังเกตการสอนแล้วจึงดำเนินการสังเกตการสอนในชั้นเรียนหลังจากนั้นนำบันทึกสังเกตการสอนมาวิเคราะห์ผลการสังเกตและกำหนดยุทธวิธีการประชุมโดยกำหนดเป็นการประชุมเพื่อการนิเทศและเป็นการประชุมเสนอผลการวิเคราะห์การสังเกตการณ์สอนตามลำดับ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน (2548) กล่าวถึงกระบวนการนิเทศของแฮริส (Harris) ที่ได้กำหนดขั้นตอนของกระบวนการนิเทศ การศึกษาไว 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นวางแผน (Planning) ได้แก่ การคิด การตั้งวัตถุประสงค์ การคาดการณ์ล่วงหน้า การกำหนดตารางงาน การค้นหาวิธีปฏิบัติงานและการวางโปรแกรมงาน

2. ขั้นการจัดโครงการ (Organizing) ได้แก่ การตั้งเกณฑ์มาตรฐาน การรวบรวมทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งคนและวัสดุอุปกรณ์ ความสัมพันธ์แต่ละขั้น การมอบหมายงาน การประสานงาน การกระจายอำนาจตามหน้าที่ โครงสร้างขององค์กร และการพัฒนานโยบาย

3. ขั้นการนำเข้าสู่การปฏิบัติ (Leading) ได้แก่ การตัดสินใจ การเลือกสรรบุคคล การสร้างแรงจูงใจใหมีกำลังใจคิดริเริ่มอะไรใหม่ ๆ การสาธิต การจูงใจ และให้คำแนะนำ การสื่อสาร การกระตุ้น ส่งเสริมกำลังใจ การแนะนำนวัตกรรมใหม่ ๆ และให้ความสะดวกในการทำงาน

4. ขั้นการควบคุม (Controlling) ได้แก่ การสั่งการ การให้รางวัล การลงโทษ การให้โอกาส การตำหนิ การไล่ออก และการบังคับให้กระทำตาม

5. ขั้นประเมินผล (Appraising) ได้แก่ การตัดสินการปฏิบัติงาน การวิจัย และการวัดผลการปฏิบัติงานกิจกรรมที่สำคัญ คือ พิจารณาผลงานในเชิงปฏิบัติว่าได้ผลมากน้อยเพียงใด และวัดผลด้วยการประเมินอย่างมีแบบแผนมีความเที่ยงตรง ทั้งนี้ควรจะมีการวิจัยด้วย

ต่อมาแฮริสได้พัฒนาให้มีความสมบูรณเหมะสมกับการนิเทศมากขึ้น โดยเน้นการวางแผนปฏิบัติงานมากกวาการควบคุมงาน ทำให้มีขั้นตอนเพิ่มขึ้นเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประเมินสภาพการทำงาน (Assessing) เป็นกระบวนการศึกษาถึงสถานภาพต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลที่จำเป็นเพื่อจะนำมาเป็นตัวกำหนดถึงความต้องการจำเป็นเพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบด้วยงานตอไปนี้ คือ

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการศึกษาหรือพิจารณาธรรมชาติและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ

1.2 สังเกตสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบถี่ถ้วน

1.3 ทบทวนและตรวจสอบสิ่งต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวัง

1.4 วัดพฤติกรรมการทำงาน

1.5 เปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงาน

2. จัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) เป็นกระบวนการกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์และกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญจะประกอบด้วยงานต่อไปนี้ คือ

2.1 กำหนดเป้าหมาย

2.2 ระบุจุดประสงค์ในการทำงาน

2.3 กำหนดทางเลือก

2.4 จัดลำดับความสำคัญ

3. ออกแบบการทำงาน (Designing) เป็นกระบวนการวางแผนหรือกำหนดโครงการต่าง ๆ เพื่อกอใหเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยประกอบด้วยงานต่อไปนี้ คือ

3.1 จัดสายงานให้ส่วนประกอบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน

3.2 หาวิธีการนำเอาทฤษฎีหรือแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ

3.3 เตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะทำงาน

3.4 จัดระบบการทำงาน

3.5 กำหนดแผนในการทำงาน

4. จัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) เป็นกระบวนการกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชนสูงสุดในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้ คือ

4.1 กำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้ตามความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ

4.2 จัดสรรทรัพยากรไปให้หน่วยงานต่าง ๆ

4.3 กำหนดทรัพยากรที่จำเป็นจะต้องใช้สำหรับจุดมุ่งหมายบางประการ

4.4 มอบหมายบุคลากรให้ทำงานในแต่ละโครงการหรือแต่ละเป้าหมาย

5. ประสานงาน (Coordinating) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวของกับคน เวลา วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อจะให้การเปลี่ยนแปลงบรรลุผลสำเร็จงานในกระบวนการประสานงาน ได้แก่

5.1 ประสานการปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ให้ดำเนินงานไปด้วยกันด้วยความราบรื่น

5.2 สร้างความกลมกลืนและความพร้อมเพียงกัน

5.3 ปรับการทำงานในส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุด

5.4 กำหนดเวลาในการทำงานในแต่ละช่วง

5.5 สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น

6. นำการทำงาน (Directing) เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดสภาพที่เหมาะสมอันจะสามารถบรรลุผลแห่งการเปลี่ยนแปลงให้มากที่สุด ซึ่งได้แก่

6.1 การแต่งตั้งบุคลากร

6.2 กำหนดแนวทางหรือกฎเกณฑ์ในการทำงาน

6.3 กำหนดระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับเวลา ปริมาณหรืออัตราเร็วในการทำงาน

6.4 แนะนำและปฏิบัติงาน

6.5 ชี้แจงกระบวนการทำงาน

6.6 ตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน

สงัด อุทรานันท (2530) กล่าวถึงกระบวนการนิเทศการศึกษาของแอลเลน (Allen) ประกอบด้วยกระบวนการหลัก 5 กระบวนการ ที่เรียกวา “POLCA” คือ 1) กระบวนการวางแผน (Planning Processes) เป็นกระบวนการในวางแผนโดยคิดถึงสิ่งที่จะทำว่ามีอะไรบ้าง กำหนด

แผนงานว่าจะทำสิ่งไหนเมื่อไหร กำหนดจุดประสงค์ในการทำงาน คาดคะเนผลที่จะเกิดจากการทำงาน พัฒนากระบวนการทำงานและวางแผนในการทำงาน 2) กระบวนการจัดสายงาน (Organizing Processes) เป็นกระบวนการจัดสายงานหรือจัดบุคลากรต่าง ๆ เพื่อทำงานตามแผนงานที่วางไว้โดยกำหนดเกณฑมาตรฐานในการทำงานประสานงานกับบุคลากรต่าง ๆ ที่จะปฏิบัติงาน จัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับการดำเนินงาน มอบหมายงานให บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ จัดใหมีการประสานงานสัมพันธ์กันระหว่างผู้ทำงาน จัดทำโครงสร้างในการปฏิบัติงาน จัดทำภาระหน้าที่ของบุคลากร และพัฒนานโยบายในการทำงาน 3) กระบวนการนำ (Leading Processes) เป็นกระบวนการนำบุคลากรต่าง ๆ ให้ทำงานนั้นประกอบด้วยการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ให้คำปรึกษาแนะนำ สร้างนวัตกรรมในการทำงาน ทำการสื่อสาร เพื่อความเขาใจในคณะทำงาน สร้างแรงจูงใจในการทำงาน เร้าความสนใจในการทำงาน อำนวยความสะดวกในการทำงาน ริเริ่มการทำงาน แนะนำการทำงาน แสดงตัวอย่างในการทำงาน บอกขั้นตอนการทำงาน และสาธิตการทำงาน 4) กระบวนการควบคุม (Controlling Processes) เป็นกระบวนการในการควบคุมประกอบด้วย การช่วยแก้ไขการทำงานที่ไม่ถูกต้อง การวากล่าวตักเตือนในสิ่งที่ผิดพลาด การกระตุ้นให้ทำงาน การปลดคนที่ไม่มีคุณภาพให้ออกจากงาน การสร้างกฎเกณฑ์ในการทำงานและการลงโทษผู้กระทำผิด 5) กระบวนการประเมินผลการทำงาน (Assessing Processes) ประกอบด้วย การพิจารณา ตัดสินเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การวัดและประเมินพฤติกรรมในการทำงาน และการวิจัยผลการปฏิบัติงาน

วัชรา เล่าเรียนดี (2550) กล่าวถึงกระบวนการนิเทศแบบ PIDRE ของสงัด อุทรานันท ได้กล่าวสรุปไว้ว่ากระบวนการนิเทศการศึกษา มี 5 ขั้นตอน ในการดำเนินการ คือ ขั้นที่ 1 วางแผนการนิเทศ (Planning–P) ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ความเขาใจในการทำงาน (Informing–I) ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติงาน (Doing–D) ขั้นที่ 4 สร้างเสริมกำลังใจ (Reinforcing–R) ขั้นที่ 5 ประเมินการนิเทศ (Evaluating–E)

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาได้ใช้กระบวนการ PDCA ในการดำเนินการมีขั้นตอนของการวางแผนการนิเทศที่สำคัญ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการวางแผน เป็นขั้นเตรียมการนิเทศโดยศึกษาข้อมูลสารสนเทศประมวลสภาพปญหาและความตองการในการพัฒนาการศึกษา กำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ จัดทำแผน การนิเทศ กำหนดเนื้อหาการนิเทศ ออกแบบการนิเทศ สื่อนิเทศ จัดเตรียมเครื่องมือนิเทศ กำหนดกรอบ การประเมิน วิธีการติดตามและการรายงานผลการนิเทศ และขออนุมัติโครงการงบประมาณ

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการตามแผนนิเทศ โดยประชุมเพื่อทบทวนจุดมุ่งหมายการนิเทศ แบ่งหน้าที่ ภารงานในการนิเทศ ประสานงานบุคคลที่เกี่ยวของ และนิเทศตามแผนด้วยรูปแบบ เทคนิค วิธีการ ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผล เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ และมีสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ครูปฏิบัติจริงปัญหาอุปสรรค ที่เป็นข้อมูลสารสนเทศที่ตองตรวจสอบดูใหม่ แลวปรับปรุงการนิเทศตอไป

ขั้นตอนที่ 4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุง เมื่อสิ้นสุดผลการนิเทศแต่ละครั้ง ควรรายงานผล ให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยทำเป็นบันทึกข้อความหรือแบบรายงานที่กำหนดไว้ ในหัวข้อประเด็นต่าง ๆ เช่น ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ วันเดือนปีที่นิเทศ กิจกรรมที่นิเทศ เนื้อหาสาระที่นิเทศ การประเมินผลของผู้รับการนิเทศและขอควรพัฒนา

สำนักงานสงเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2555) กระบวนการนิเทศเชิงระบบ (System Approach) ได้ใช้กระบวนการเชิงระบบที่ทำให้การนิเทศบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตอผลลัพธ์ ที่กำหนดอยู่บนพื้นฐานหลักการความต้องการเป็นรูปแบบหนึ่งของการแกปญหาเชิงตรรถวิทยาซึ่งประกอบด้วยสิ่งที่ป้อนเขาไป (Input) กระบวนการหรือการดำเนินงาน (Process) ผลผลิตหรือการประเมินผล (Output) ในการดำเนินงานนิเทศภายในกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนการปฏิบัติงานตามแผน (Do) การวางแผน (Plan) การนำผลการประเมิน มาปรับปรุง (Action) การตรวจสอบและ ประเมินผล (Check) จัดระบบข้อมูลสารสนเทศ กำหนดจุดพัฒนาการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศ จัดทำโครงการนิเทศ ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาปัญหาการดำเนินการนิเทศความต้องการในการพัฒนา นโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด พ.ร.บ.การศึกษาแหงชาติ จัดทำรายงานผลการนิเทศ เสนอผลการนิเทศและเผยแพร พัฒนาต่อเนื่อง วิเคราะห์ข้อมูล เสนอผลงาน

สิ่งที่ป้อนเข้าไป (Input) เป็นขั้นตอนการเตรียมการสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในกระบวนการนิเทศภายใน ดังนี้

1. กำหนดเกณฑ์ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยวิธีวิเคราะห์ ตีความตามนโยบายของหน่วยงานตนสังกัดตามลำดับ กำหนดเกณฑ์ (ระดับ) ของพฤติกรรมขั้นต่ำบรรลุเป้าหมาย

2. สภาพปัจจุบัน อาจสรุปจากข้อมูลที่มีอยู่ เชน ผลการเรียน หรือโดยการสร้างเครื่องมือวัดตามประเด็นและนำมากำหนดเป็นเกณฑ เก็บข้อมูลจากกลุมตัวอย่างต่าง ๆ ที่เหมาะสม

3. ประเมินสภาพความต้องการจำเป็นของโรงเรียน โดยเปรียบเทียบข้อมูลโรงเรียนกับเกณฑ์จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

4. กำหนดเป้าหมายเพื่อแกปญหาโดยศึกษาจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ศึกษาขอจำกัดต่าง ๆ เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมาย (นโยบายระดับโรงเรียน) ทั้งด้านคุณภาพและด้านปริมาณ

5. วางแผนการแก้ปัญหา (หาทางเลือก) ศึกษาสภาพปัญหาและศึกษาวิธีการ แก้ปัญหาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากเอกสารการศึกษาดูงาน การเชิญวิทยากร การเชิญผู้เชี่ยวชาญ หรือ การระดมพลังสมอง เพื่อหาทางเลือกและประเมินทางเลือกโดยพิจารณาจากทรัพยากรและขอจำกัดต่าง ๆ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด เช่น การวิจัย ผลิตสื่อการจัดอบรมให้กำหนดกิจกรรมและทำแผนปฏิบัติการ (เขียนโครงการ)

กระบวนการหรือการดำเนินงาน (Process) เป็นการนำเอาสิ่งที่ป้อนเข้าไปมาจัดกระทำเพื่อให้เกิดผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการและดำเนินการตามแผนโดยการประชุมคณะทำงานดำเนินการนิเทศตามแผน ติดตาม และประเมินตามแผนที่ได้ดำเนินการ

ผลผลิตหรือการประเมินผล (Output) เป็นผลที่ได้จากการกระทำในขั้นที่สองเป็นสภาพการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาปรับปรุงให้มีคุณภาพการติดตามและประเมินผลได้กำหนดเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลตามเกณฑ์เครื่องมือในการติดตามและประเมินผลกระบวนการและกำหนดกระบวนการในการติดตามและประเมินผล นอกจากนี้ กศน. ได้แบ่งการนิเทศเป็น 2 ลักษณะ คือ การนิเทศภายนอก (External Supervision) และการนิเทศภายใน (Internal Supervision) ซึ่งเป็นการนิเทศโดยบุคลากรที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกันเป็นการมองงานและพัฒนางานโดยผู้ร่วมปฏิบัติงานด้วยกัน ซึ่งสามารถช่วยแกปญหาเฉพาะหนาได้ทันท่วงทีและสามารถพัฒนางานให้ดีขึ้น เพราะได้รับความช่วยเหลือจากผู้บริหารลดช่องว่างระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานได้

กระบวนการนิเทศ มีขั้นตอนที่สำคัญ คือ ศึกษาสภาพปัญหาหรือศึกษาหาความจำเป็นของการนิเทศ วางแผนการนิเทศ เตรียมการนิเทศ ปฏิบัติการนิเทศ ประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ รายงานผลการนิเทศ

1. การหาความต้องการและความจำเป็นของการนิเทศ ผู้บริหารหรือผู้นิเทศภายในมักจะถามตนเองว่าทำไมจึงตองนิเทศงานนั้น ๆ เรามักจะได้คำตอบว่าเพราะงานนั้นยังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานหรือการจัดการเรียนการสอนยังไม่มีประสิทธิภาพผู้นิเทศอาจศึกษาจากรายงานการปฏิบัติงานหรือผลการเรียนของนักศึกษาหรือจากการสำรวจ ติดตาม สัมภาษณ์ ทำให้เราสามารถทราบว่าจะวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนางานได้อย่างไร

2. การวางแผนการนิเทศ ผลจากการศึกษาปัญหาข้างต้น ทำให้เราต้องวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนางานนั้น ๆ โดยการวางแผนการนิเทศร่วมกับผู้บริหารและผู้นิเทศภายในโดยมีจุดประสงค์การกำหนดแผนการทำงาน วิธีการ เครื่องมือ สื่อ การประสานงานบุคคลที่

เกี่ยวของ การจัดสรรงบประมาณ และการประเมินผล การวางแผนการนิเทศเป็นการเตรียมการเพื่อปฏิบัติการนิเทศอย่างมีระบบแผนการ นิเทศเป็นแผนพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะแผนนิเทศด้วยการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแผนนิเทศที่ดีต้องประกอบด้วย

2.1 การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของการนิเทศ

2.2 การวางแผนการนิเทศ

2.3 สร้างหรือเลือกเครื่องมือและเทคนิคการนิเทศ

2.4 การปฏิบัติตามแผน

2.5 การสรุปรายงานผลการนิเทศ

3. การเตรียมการนิเทศ เพื่อสามารถปฏิบัติการนิเทศให้บรรลุเป้าหมายโดยเตรียมการอนุมัติโครงการ งบประมาณ การประสานงานบุคคลที่เกี่ยวข้อง กำหนดเนื้อหาในการนิเทศ จัดเตรียมเครื่องมือและสื่อนิเทศ วิธีการนิเทศ วิธีการติดตามผลและการรายงานผลการนิเทศ

4. การปฏิบัติการนิเทศ ในการนิเทศเราสามารถใช้หลาย ๆ วิธีตามความเหมาะสม แต่เราก็ควรวางแผนวิธีการนิเทศให้สอดคลองกับวัตถุประสงคที่วางไว้

5. การประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ เมื่อปฏิบัติการนิเทศแล้วควรจะมีการประเมินผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ผลการนิเทศเป็นอย่างไร หากพบปัญหาคงตองตรวจสอบดูใหม่แล้วปรับปรุงการนิเทศและประเมินผลอีกครั้ง เมื่อพอใจแล้วจึงถือว่าการนิเทศนั้นประสบผลสำเร็จ

6. การรายงานผลการนิเทศ เมื่อสิ้นสุดผลการนิเทศแต่ละครั้งควรรายงานผลให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยทำเป็นบันทึกข้อความหรือแบบรายงานที่กำหนดไว้ในหัวข้อประเด็นต่าง ๆ เช่น – ผู้นิเทศ (ใครคือผู้นิเทศ) – ผู้รับการนิเทศ – วันเดือนปีที่นิเทศ – กิจกรรมที่นิเทศ – เนื้อหาสาระที่นิเทศ – การประเมินผลของผู้รับการนิเทศ

ชารี มณีศรี (2542) ได้เสนอแผนผังแสดงกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อแสดงความเป็นระบบและความต่อเนื่องของขั้นตอน 4 ขั้น ดังต่อไปนี้

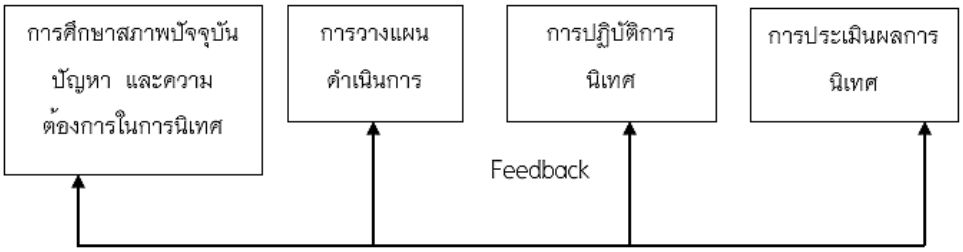

ภาพ 1 กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมในด้านที่เกี่ยวกับคุณภาพโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นแหล่งอ้างอิง เช่น วิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการซ้ำชั้น คุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์มาตรฐาน ระบบการดำเนินงานและโครงการกิจกรรมอันเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเป็นไปในลักษณะใด แล้วจึงการสำรวจความต้องการของครูแล้วนำมาการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการจัดลำดับความสำคัญ การเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาและการดำเนินงานตามความต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการดำเนินงาน โดยการนำทางเลือกในขั้นที่ 1 มาเป็นตัวเป็นรายละเอียดของกิจกรรมโดยเขียนเป็นโครงการนิเทศซึ่งมีสาระสำคัญประกอบด้วยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ผู้รับผิดชอบโครงการ แผนการดำเนินงาน ระยะเวลา สถานที่ งบประมาณ การประเมินผล และผลที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งต้องมีความสอดคล้องกับการสภาพปัจจุบันของโรงเรียน ปัญหาและความต้องการในการดำเนินการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ เป็นขั้นตอนของการลงมือทำ หรือดำเนินการตามโครงการนิเทศที่เป็นไว้ในการวางแผนการนิเทศเป็นหลัก โดยคำนึงถึงหลักการนิเทศ วิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินการเทคนิคและทักษะการนำสื่อและเครื่องมือการนิเทศมาใช้อย่างเหมาะสมการเตรียมพร้อมการสร้างความเข้าใจรวมทั้งการเสริมแรงกระตุ้นให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติการนิเทศการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารในการเป็นผู้นำของการปฏิบัติการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการดำเนินงานนิเทศ เป็นการวัดผลประเมินผลตรวจสอบการดำเนินงานการนิเทศตามโครงการที่เป็น ให้เป็นไปตามผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ในวัตถุประสงค์ ตลอดจนประเมินความคิดเห็น ประเมินผลสำเร็จในการดำเนินงานตามกระบวนการ

นิเทศภายในโรงเรียน และการรวมผลการประเมินข้อมูลป้อนกลับเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและการทำรายงานเผยแพร่การดำเนินงาน

นิกร เพ็ญเวียง (2548) กล่าวถึงกระบวนการนิเทศภายในของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้เป็นกระบวนการนิเทศภายในไว้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนและเป็นทางเลือก

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศภายใน

และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและรายงานผล

การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการเพื่อที่จะทราบสภาพที่เป็นปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานจะทำให้เห็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

การวางแผนการดำเนินงาน เป็นการวางแผนเป็นทางเลือกเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภายในโรงเรียนซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพตามนโยบายที่โรงเรียนและมาตรฐานการศึกษาเป็นไว้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติ

ขั้นการสร้างสื่อเครื่องมือให้ตรงกับปัญหา โดยที่สื่อหรือเครื่องมือในการนิเทศนั้นอาจจะเป็นแบบทดสอบแบบประเมินคุณภาพการศึกษา แบบสำรวจโดยจะคำนึงถึงเนื้อหาด้านวัตถุประสงค์และมีกระบวนการก่อนนำเครื่องมือไปใช้ทุกครั้งต้องมีการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน เริ่มจากการปฏิบัติตามแผนงานโครงการกิจกรรมที่วางไว้ โดยมีการประชุมแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้เกี่ยวข้องเพื่อ เป็นงานรับผิดชอบแล้วจากนั้นจึงปฏิบัติตามแผนตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้

การประเมิน รายงานผล ผู้นิเทศควรมีการประเมินผลก่อนการปฏิบัติงานระหว่างการปฏิบัติงานและหลังการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ข้อมูลเปรียบเทียบและได้ข้อมูลนั้นเป็นข้อบกพร่องเพื่อหาข้อปรับปรุงแก้ไขหาวิธีการพัฒนาให้ดีขึ้นหากพบว่ามีข้อบกพร่องตรงส่วนใดขอแก้ไขให้บรรลุผลตามที่วัตถุประสงค์ตั้งไว้

ดังนั้น กระบวนการนิเทศภายใน จึงเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานนิเทศในโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันโดยตลอดเริ่มจากกระบวนการศึกษาข้อมูลสภาพพี่เป็นอยู่ปัจจุบันเพื่อความเข้าใจในการดำเนินงานทิศทางของการดำเนินงาน การวางแผนการปฏิบัติงานในกระบวนการในโครงการของโรงเรียนการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการดำเนินงานอย่าง

เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพงานการปฏิบัติหรือการดำเนินตามแผนโครงการที่วางไว้ และการประเมินผลกระบวนการ โดยกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนจะเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษาให้เกิดผลและมีประสิทธิภาพสูงสุด

แนวคิด รูปแบบวิธีการ และเทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียน

การปฏิบัติงานด้านการบริหารหรือการนิเทศจะขึ้นอยู่กับหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์กรและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์เสมอดังจะเห็นได้ว่าทั้งการบริหารองค์กรการบริหารการศึกษา การนิเทศ การศึกษาหรือการนิเทศการสอนจะมีหลักการและทฤษฎีเป็นพื้นฐานและแนวปฏิบัติ เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์และประสบผลสำเร็จ แต่แนวทางการปฏิบัติหรือวิธีการปฏิบัติในการนิเทศนั้นมีการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการมาโดยตลอด โดยอาศัยแนวปฏิบัติเดิมที่ไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควรเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้งานที่ปฏิบัติในแต่ละยุคบรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น โดยที่วิธีการนิเทศในหลาย ๆ แบบจะมีการบูรณาการหลายทฤษฎีการบริหารจัดการเป็นสำคัญ โดยปกติทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศจะประยุกต์หรือปรับใช้ทฤษฎีการบริหารจัดการบริหารจัดการเป็นสำคัญ โดยปกติจะนำเสนอสาระสำคัญของวิธีการนิเทศแต่ละวิธีในอดีตแต่พอเข้าใจ และจะเน้นสาระสำคัญแนวทางปฏิบัติที่ละเอียดชัดเจนมากขึ้นที่เกี่ยวกับวิธีการนิเทศการสอนในชั้นเรียน และการนิเทศในโรงเรียนที่สามารถเป็นแนวทางในการนำไปใช้ได้จริงในปัจจุบันให้มากขึ้น

วิธีการนิเทศหรือแบบของการนิเทศการศึกษามีหลายวิธีการตั้งแต่เริ่มมีการนิเทศในการศึกษาเป็นต้นมาของแต่ละวิธีที่มีการเผยแพร่ในแต่ละยุคแต่ละสมัยจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับจุดเน้นของการศึกษาในแต่ละยุค ซึ่งมีหลายวิธีที่น่าสนใจ โดยแนวคิดพื้นฐานในบางวิธีในอดีตยังคงมีให้เห็นในการนิเทศการสอนที่รู้จักกันแพร่ หลายในปัจจุบัน เช่นวิธีนิเทศแบบมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations Supervision) วิธีนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Supervision) วิธีนิเทศแบบมุษยนิยม (Human Resource Supervision) วิธีนิเทศแบบสนับสนุน (Supportive Supervision) วิธีนิเทศแบบเพื่อนร่วมงาน (Collegial Supervision) วิธีนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ (Differentiated Supervision) วิธีนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) วิธีนิเทศแบบพัฒนาการ (Development Supervision) โดยเฉพาะในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน จะใช้คำว่าการนิเทศการสอน (Instructional Supervision) หรือการนิเทศในโรงเรียน (Supervision in School) มากกว่าคำว่ากานิเทศการศึกษา (Education Supervision) ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญการนิเทศการสอนในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

Glatthhorn (1984) ได้เสนอระบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการไว้ 4 วิธีคือ

1. การนิเทศแบบคลีนิก (Clinical Supervision)

2. การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development)

3. การนิเทศแบบพัฒนาตนเอง (Self-directed Development)

4. การนิเทศโดยผู้บริหาร (Administrative Monitoring)

การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการนิเทศการสอนเพื่อนการปรับปรุงและพัฒนาการเรียน การสอนในชั้นเรียนโดยตรงโดยเริ่มด้วยการพูดคุยปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับผู้นิเทศเกี่ยวกับแผนการสอน การสังเกตการณ์สอน การวิเคราะห์ข้อมูลการสอน และการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู เกี่ยวกับเรื่องหรือประเด็นที่มีการสังเกต กระบวนการนิเทศแบบคลินิกจะต้องมีการดำเนินการเป็นวัฏจักรซ้ำหลายครั้งตลอดทั้งปี และต่อเนื่อง ซึ่งส่วนหนึ่งของการวางแผนอย่างเป็นระบบ การนิเทศแบบคลินิก นอกเหนือที่จะใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียน การสอนโดยตรงแล้วยังสามารถใช้เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองได้ หรือใช้เป็นระบบการประเมิน ผลการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพก็ได้ แต่การนำมาใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนานั้น ควรจะมีการดำเนิน การหลายครั้งเพื่อครูจะได้มีโอกาสพัฒนาและปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะบรรลุผลตามหลักเกณฑ์ ที่พึงพอใจ ทั้ง 2 ฝ่าย

การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพจัดเป็นวิธีการสอนแบบหนึ่งของกระบวนการนิเทศแบบหลากหลายที่ครู 2 คนขึ้นไปร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง โดยปกติจะมีการสังเกตการสอนกันและกันในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนกันให้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกต การสอนกันและอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น บางครั้งอาจจะเรียนวิธีการนิเทศแบบเพื่อเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Supervision) หรือการนิเทศแบบเพื่อนร่วมอาชีพ (Collegial Supervision) เนื่องจากคำว่า การนิเทศ (Supervision) ครูส่วนใหญ่จะมีการรับรู้การนิเทศด้านลบ ในลักษณะที่เป็นการออกคำสั่งให้ปฏิบัติและประเมินผลการปฏิบัติงาน ผลก็คือครูมักจะต่อต้านการ มีส่วนร่วมในโครงการนิเทศที่ต้องนิเทศกันในลักษณะดังกล่าว สำหรับการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) สามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น จากลักษณะที่ง่าย ที่สุดคือ มีการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียนกัน 2-3 ครั้ง หรือจัดดำเนินการเป็นโครงการที่ครูเข้ากลุ่มกันร่วมมือกันปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยต่างประเทศ

Wanzare Z. (2012) ได้ศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในประเทศ เคนย่า ในด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในและกระบวนการนิเทศภายใน ผลการวิจัยพบว่าการให้ความรู้และคำแนะนำด้านการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในประเทศเคนย่าตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาของรัฐ เป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของบุคลากรเพื่อให้แน่ใจว่าบุคลากรปฏิบัติการกฎเกณฑ์ ขั้นตอนกระบวนการ อย่างซื่อสัตย์และเคร่งครัดตามนโยบายที่เป็นโดยหน่วยงานต้นสังกัดระดับสูงเป็นไว้ โดยประโยชน์ของการนิเทศภายในโรงเรียนในทางปฏิบัติ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ การพัฒนาคุณภาพของครูผู้สอนและการจัดการเรียนการสอน และเป็นช่องทางที่สามารถให้ความรู้แก่ผู้นิเทศในการติดตามตรวจสอบครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน ด้านปัญหาหลักที่พบคือ ความสับสนในขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติการนิเทศภายใน เนื่องจากการขาดความเที่ยงตรง การนิเทศที่ยังมีข้อกังขาในการปฏิบัติและการขาดปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินงานนิเทศภายใน ข้อเสนอแนะในการเปลี่ยนแปลงคือการปรับปรุงนโยบายให้ชัดเจนในการดำเนินงานนิเทศภายใน และการจัดหาปัจจัยสนับสนุนในการดำเนินงานนนิเทศภายใน โดยควรมีการสนับสนุนให้มีการสะท้อนกลับของผลการดำเนินงานและการติดตามตรวจสอบเพื่อสนับสนุน

Madison (2002) ได้ศึกษาอิทธิพลของระดับอำนาจหน้าที่และลักษณะความเป็นผู้นำของผู้นิเทศในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อบรรยากาศในการทำงานและความพึงพอใจในการทำงานของครู โดยเป็นเกณฑ์ประสิทธิภาพ ได้แก่ บรรยากาศในชั้นเรียน ความพึงพอใจต่องานที่รับผิดชอบ ความพึงพอใจในหน้าที่ของครูที่สัมพันธ์กับรูปแบบการนิเทศ ภาวะผู้นำและระดับการใช้อำนาจของผู้นิเทศ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม พบว่า 1) การที่ครูมีความพึงพอใจในงานหน้าที่หรือพอใจเพื่อนร่วมงาน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้นิเทศ 2) ครูชอบทำงานร่วมกับผู้นิเทศที่มีการใช้อำนาจหน้าที่ตามระเบียบหรือสายบังคับบัญชา 3) ผู้ถูกนิเทศมีความพึงพอใจในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานมากกว่าการ ทำงานร่วมกับบุคลากรในระดับผู้บริหาร 4) ครูระบุว่าผู้นิเทศที่ใช้อำนาจตามระเบียบและมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ การนิเทศได้มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการมีภาวะผู้นำกลุ่ม 5) ครูรับรู้ว่าผู้นิเทศที่มีคณะทำงานตามอำนาจหน้าที่ มีส่วนส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน มีความไว้ใจและมีความสามัคคีในการทำงาน

Blakely (2009) ได้ศึกษาประสิทธิผลการนิเทศของที่ปรึกษาของโรงเรียนโดยการใช้รูปแบบ ASCA กับผู้รับการอบรม โดยศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการนิเทศโดยที่ปรึกษาโดยใช้กระบวนการปกติแบบดั้งเดิม กับการใช้รูปแบบ (RAMP: Recognized ASCA Model Programs) ผลการศึกษาพบว่า 1) มีนัยสำคัญแตกต่างกันระหว่างการนิเทศโดยที่ปรึกษาที่ใช้กระบวนการปกติแบบดั้งเดิม และการควบคุมโดยใช้รูปแบบ ASCA ในทุกกิจกรรมของการนิเทศ นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้นิเทศให้คำปรึกษาของโรงเรียนที่ได้รับความรู้และจัดการกระบวนการด้วยรูปแบบ RAMP มีประสบการณ์ที่มากกว่าผู้นิเทศที่ใช้รูปแบบการปรึกษาแนะนำการนิเทศเดิม ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป คือ ศึกษาและปฏิบัติตามตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาการนิเทศในรูปแบบอื่น ๆ

2. งานวิจัยในประเทศ

เจริญศักดิ์ ธาตุอินจันทร์ (2558) ได้ศึกษาการพัฒนางานนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอแม่สรวยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ผลการศึกษาพบว่าการพัฒนางานนิเทศภายในโรงเรียนประกอบไปด้วย 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาและความต้องการ คือ โรงเรียนประชุมระดมความคิดเพื่อหาสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหา 2) ด้านการวางแผนนิเทศในโรงเรียน คือ โรงเรียนมีกระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบเพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด 3) ด้านการปฏิบัติงานนิเทศในโรงเรียน คือ โรงเรียนสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศภายใน 4) ด้านการประเมินผลการนิเทศในโรงเรียน คือ โรงเรียนเป็นกิจกรรมประเมินการนิเทศภายใน

แนวทางในการพัฒนางานนิเทศภายในได้แก่ 1) การเป็นเป้าหมายการนิเทศไว้อย่างชัดเจน 2) การวางแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ 3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้แก่คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาในการนิเทศภายใน 4) มีการแจ้งการผลการประเมินนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อนำผลไปพัฒนาต่อไป

วรรณพร สุขอนันต์ (2550) ได้ศึกษารูปแบบของการนิเทศภายในโรงเรียนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานที่มีผลต่อการนิเทศได้แก่ 1) การวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงาน 2) เทคนิคที่นำมาใช้ในการนิเทศ 3) บทบาทและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนิเทศ 4) การประเมินผลการดำเนินการ 5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 6) การพัฒนาทั้งระบบ 7) สื่อ การสื่อสาร เครื่องมือในการนิเทศและการสร้างมนุษยสัมพันธ์

อุทัยรัตน์ แสงพระจันทร์ (2559) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด กลุ่ม 5 ขุนศึก จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศภายในของโรงเรียนด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในของโรงเรียน ด้านการประเมินผลและการรายงานผล พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่ม 5 ขุนศึก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน และด้านที่ดำเนินการสูงสุด คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลและรายงานผล และด้านที่ดำเนินการต่ำสุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศภายในของโรงเรียน แนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด กลุ่ม 5 ขุนศึก ประกอบด้วย 1) สร้างความเข้าใจกับครูผู้ทำหน้าที่นิเทศบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 2) ร่วมกันกำหนดการนิเทศงาน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสรุปผลรายงาน นำข้อมูลการรายงานผลการดำเนินงานมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดจุดหมายให้ชัดเจน จัดลำดับความสำคัญ เพื่อนำมาวางแผนและคิดหาแนวทางเลือกล่วงหน้าที่ดีที่สุด จัดทำแผนการนิเทศภายในของโรงเรียน เกี่ยวกับวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอน รับทราบและนำเอาปัญหาความต้องการ มาพิจารณาหาทางช่วยเหลือสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียน จัดทำรายงานผลการนิเทศภายในของโรงเรียนต่อผู้ปกครอง คณะกรรมการโรงเรียน ชุมชน และสำนักงาน กศน.จังหวัด

ทัศกร โนชัย (2559) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศในโรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ต้องมีการหาทางแก้ไขเรียงตามลำดับ คือ การวางแผนนิเทศภายในโรงเรียน การปรับปรุงแก้ไข การนิเทศภายในโรงเรียน การประเมินการนิเทศภายในโรงเรียน การตรวจสอบการนิเทศภายในโรงเรียน และการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน 2) สภาพที่ควรจะเป็นในความคาดหวังของสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยต้องมีการพัฒนา เรียงตามลำดับคือ การปรับปรุงแก้ไขการนิเทศภายในโรงเรียน การตรวจสอบการนิเทศภายในโรงเรียน การประเมินการ

นิเทศภายในโรงเรียน การวางแผน การนิเทศภายในโรงเรียน และการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 3) ดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวมในอยู่ในระดับมากที่สุด โดยต้องมีการพัฒนาเรียงตามลำดับคือ ด้านการปรับปรุงแก้ไข การนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการประเมินการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการตรวจสอบการนิเทศภายในโรงเรียนและด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 4) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 คือ สนับสนุนให้ครูมีการค้นคว้า ทดลอง ปรับปรุง วิธีการสอนให้ดียิ่งขึ้น ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศในโรงเรียน โดยใช้เครื่องมือในการประเมินผลการนิเทศที่มีความน่าเชื่อถือและมีการตรวจสอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงกับวัตถุประสงค์ ช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น

อังสุมารินทร์ ต๊ะอ้อม (2560) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในกำกับสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนเอกชน และเปรียบเทียบการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในกำกับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง หน้าที่ ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน พบว่า 1) การดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนเอกชนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือ ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียนมีระดับความคิดเห็นสูงกว่าครูผู้สอน 3) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จำแนกขนาดของโรงเรียน ทั้งภาพรวมและรายด้าน ทุกด้านไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 4) ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ภาพรวมไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการปฏิบัติการนิเทศและด้านการประเมินผลการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนอกนั้นไม่แตกต่าง

การสังเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

การศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ซึ่งมีแปรต้นเป็น ขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน และมีตัวแปรตามเป็นสภาพการดำเนินงานในกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียน โดยกระบวนการนิเทศนั้นมีขั้นตอนตามทฤษฎี หลักการและแนวคิดที่แตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์แนวคิดด้านกระบวนการนิเทศภายในและกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งผลการวิเคราะห์ ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 การสังเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

กระบวนการนิเทศการศึกษา	Haris, 1985	สำนักคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529	สงัด อุทรานันท์, 2530	หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2539	ชารี มณีศรี, 2542	กมล ภู่ประเสริฐ, 2544	อุทิศ ชัติวงษ์, 2547	สมจิตร รักสัตย์, 2557	ทัศกร โพชัย, 2559	พระครูสุจิณหารคุณ กมล บอแก้ว, 2560	ความถี่
1. การวางแผนการนิเทศ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	10
2. การให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ	/		/								2
3. การดำเนินงานนิเทศ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	10
4. การสร้างขวัญและกำลังใจ			/								1
5. การประเมินผลการนิเทศ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	10
6. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ		/		/	/	/	/	/	/		7
7. การจัดโครงสร้างหน้าที่ของการดำเนินงานนิเทศ	/										1
8. การเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานนิเทศ	/										1

ตาราง 1 (ต่อ)

กระบวนการนิเทศการศึกษา	Haris, 1985	สำนักคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529	สงัด อุทรานันท์, 2530	หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2539	ชารี มณีศรี, 2542	กมล ภู่ประเสริฐ, 2544	อุทิศ ขัติวงษ์, 2547	สมจิตร รักสัตย์, 2557	ทัศกร โนชัย, 2559	พระครูสิริจันทรคุณ กมล บอแก้ว, 2560	ความถี่
9. การสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ	/	/			/	/		/		/	7
10. กระบวนการควบคุมการปฏิบัติงาน	/										1
11. การปรับปรุงแก้ไข		/		/				/			3

ผลการสังเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษาและการนิเทศภายในโรงเรียนจากงานวิจัย จำนวน 10 เล่ม ซึ่งเป็นงานวิจัยในปี พ.ศ. 2528 – 2560 ที่มีการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาและการนิเทศภายในโรงเรียนปรากฏว่าได้ประเด็นเกี่ยวกับ ขั้นตอนหรือกระบวนการนิเทศการศึกษาและการนิเทศภายในโรงเรียนทั้งหมด 11 ขั้นตอน โดยมีขั้นตอนที่เป็นประเด็นหลักที่มีผู้วิจัยกล่าวถึง 5 คน ขึ้นไป จำนวน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การวางแผนการนิเทศ การสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ การดำเนินงานนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

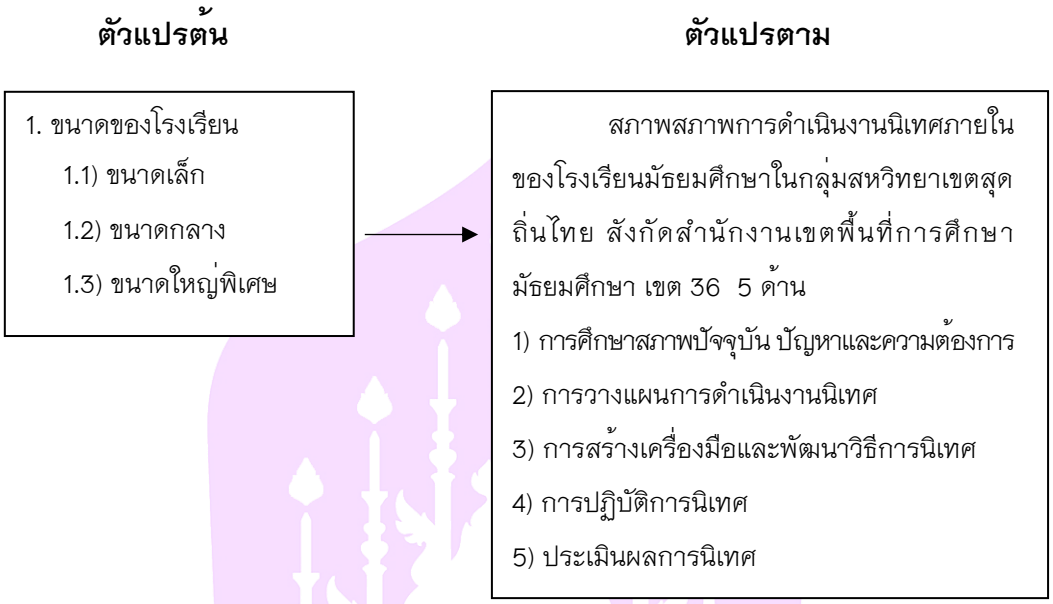

ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 8 โรงเรียน โดยมีจำนวนครู 448 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36, 2562)

กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยการคำนวณจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (1973) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.95 คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 212 คน จากนั้นแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก (เทียบตามเกณฑ์อัตรากำลังข้าราชการแบ่งขนาดโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แบ่งขนาดโรงเรียนใหม่ แยกเป็นโรงเรียนระดับส่วนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา มี 4 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ตั้งแต่ 499 คนลงมา ขนาดกลาง 500–999 คน ขนาดใหญ่ 1,000–1,499 คน และขนาดใหญ่พิเศษ ตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป) แล้วทำการเทียบสัดส่วนตามจำนวนประชากรจาก ผู้บริหารโรงเรียน ครูในแต่ละโรงเรียน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ทำการเทียบสัดส่วนตามจำนวนประชากรจากจำนวน ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในทั้ง 8 โรงเรียน ตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973)

สูตร $n = \frac{N}{1+Ne^2}$

โดย n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ (.05)

แทนค่า $n = \frac{451}{1+(451)(0.05)^2}$

$= 211.98$ คน

การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากไม่ใส่คืนตามขนาดโรงเรียนโดยแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทำการเทียบสัดส่วนตามจำนวนประชากรจากจำนวน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนทั้ง 8 โรงเรียน ได้ผลดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ใหญ่พิเศษ	แม่สายประสิทธิ์ศาสตร์	150	69
	แม่จันวิทยาคม	99	46
กลาง	เชียงแสนวิทยาคม	71	33
	สันติคีรีวิทยาคม	53	26
	บ้านแซววิทยาคม	24	12
เล็ก	วัดถ้ำปลาวิทยาคม	22	11
	จันจว้าวิทยาคม	17	7
	ดอยหลวงรัชมังคลาภิเษก	15	6
	รวม	**451**	**212**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ชนิดตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ซึ่งแบ่งเป็นสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน 5 ด้าน คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ 4) การปฏิบัติงานนิเทศ และ 5) การประเมินผลการนิเทศ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert. 1993: 247)

5 หมายถึง สภาพการการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพการการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพการการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพการการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพการการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ซึ่งแบ่งเป็นสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน 3 ด้าน คือ 1) แนวทางการวางแผนการนิเทศ 2) แนวทางการปฏิบัติงานนิเทศ และ 3) แนวทางการประเมินผลการนิเทศ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาสภาพการพัฒนาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จากเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบเนื้อหาในการเขียนข้อคำถาม

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นแนวทางสร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาของเรื่องที่ทำการวิจัย

3. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างเป็นแบบสอบถาม แล้วนำเสนอกรรมการที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องและสำนวนภาษาที่ใช้เขียนแบบสอบถามแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำให้เหมาะสม

4. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแก้ไขแล้วไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา โดยใช้ค่า IOC (IOC: Index of item objective congruence) ระหว่าง 0.67–1.0

5. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

5.1 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try–out) กับผู้บริหารโรงเรียน และครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

5.2 นำผลการทดสอบมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ 0.995

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้บริหารโรงเรียน ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในจังหวัดเชียงราย

3. ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

4. นำแบบสอบถามที่ได้ทั้งหมดตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาดำเนินการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ จำนวน 212 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3. วิเคราะห์ผลข้อมูลสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และอธิบายความเรียงประกอบตารางการแปลความหมายของคะแนนจากข้อมูลที่ได้นำมาหาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนของ ประคอง กรรณสูตร (2537)

4.51 – 5.00 หมายถึง สภาพการการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง สภาพการการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง สภาพการการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง สภาพการการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง สภาพการการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยการจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's method)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) (ประคอง กรรณสูตร, 2537)

สูตร ร้อยละ $= \frac{\sum x}{N} \times 100$

เมื่อ $\sum x$ แทน ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

สูตร $\overline{X} = \frac{\Sigma x}{N}$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ประคอง กรรณสูตร, 2537)

สูตร $S.D. = \sqrt{\frac{\Sigma(X-\bar{X})^2}{N-1}}$

เมื่อ $S.D.$ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\Sigma(X-\bar{X})^2$ แทน ผลรวมของผลต่างระหว่างคะแนนกับค่าเฉลี่ยยกกำลังสอง

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Congruency) (ประคอง กรรณสูตร , 2537)

สูตร $IOC = \frac{\sum R}{N}$

เมื่อ $\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α–Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1971)

สูตร $\alpha = \frac{n}{n-1}\left\{1-\frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right\}$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ

S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ

S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F–test) ทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One–way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (ประคอง กรรณสูตร, 2537)

สมมติฐาน Anowa $H_0 : \mu_1 = \mu_2 = ... = \mu_k$

$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2 \neq ... \neq \mu_k$

โดยที่กำหนด $\alpha = 0.05$

สูตร $F = \frac{MS_B}{MS_W}, df = k, n_i = k$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F–Distribution)

MS_B แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_W แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สัญลักษณ์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในตารางแสดงผลการวิเคราะห์ผลข้อมูลสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จะแสดงข้อมูลเชิงสถิติของการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และอธิบายความเรียงประกอบตารางการแปลความหมายของคะแนนจากข้อมูลที่ได้นำมาหาค่าเฉลี่ย และมีการเปรียบเทียบข้อมูลรายด้าน ด้วยการจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\overline{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
p	แทน ค่าความน่าจะเป็น (Probability)
df	แทน ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน ค่าผลบวกกำลังสอง (Sum of squares)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง (Mean squares)
F	แทน ค่าที่ใช้ในการทดสอบแบบ F (F-Distribution)
*	แทน ค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน ค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย จำนวน 8 โรงเรียน จากข้อมูลแบบสอบถาม ทั้งหมด 212 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1	**เพศ**		
	ชาย	76	35.80
	หญิง	136	64.20
	รวม	**212**	**100**

ตาราง 3 (ต่อ)

ที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
2	**ตำแหน่ง**		
	ผู้บริหารโรงเรียน	19	9.00
	ครู	193	91.00
	รวม	**212**	**100**
3	**ขนาดโรงเรียน**		
	เล็ก	115	54.25
	กลาง	59	27.85
	ใหญ่พิเศษ	38	17.90
	รวม	**212**	**100**
4	**อายุ**		
	ต่ำกว่า 30 ปี	39	18.40
	31 – 40 ปี	116	54.70
	41–50 ปี	45	21.20
	51 ปี ขึ้นไป	12	5.70
	รวม	**212**	**100**
5	**ประสบการณ์ในการทำงาน**		
	น้อยกว่า 5 ปี	79	37.30
	6–10 ปี	74	34.90
	11–15 ปี	31	14.60
	มากกว่า 15 ปี	28	13.20
รวม	**212**	**100**	
6	**วุฒิการศึกษา**		
	ปริญญาตรี	167	78.80
	ปริญญาโท	45	21.20
รวม	**212**	**100**	

จากตาราง 3 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหาร ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 212 คน จำแนกตามลักษณะที่ศึกษา ดังนี้

ข้อมูลด้านเพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.20 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 35.80 ด้านตำแหน่งเป็นครู คิดเป็นร้อยละ 91.00 และผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 9.0 ด้านของขนาดโรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามสังกัดในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษคิดเป็นร้อยละ 54.25 โรงเรียนขนาดกลางคิดเป็นร้อยละ 27.85 และโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 17.90 ผู้ตอบแบบสอบถามมีช่วงอายุระหว่าง 30 – 40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.70 รองลงมาอายุระหว่าง 41–50 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.20 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.40 และน้อยที่สุดอายุ 51 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 5.70 ด้านประสบการณ์ในการทำงานที่พบมากที่สุด คือ ประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.30 รองลงมาคือ ประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 6 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.90 ระหว่าง 11–15 ปี 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.60 ตามลำดับ และน้อยที่คือสุดประสบการ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.20 และข้อสุดท้ายเป็นข้อมูลด้านระดับการศึกษา มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.80 รองลงมาคือ วุฒิการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 21.20

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean: $\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) จากกลุ่มตัวอย่าง 212คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดในตาราง 4

ตาราง 4 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

ด้าน	การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายใน	(n = 212)		แปลความ	ลำดับ
		$\overline{X}$	S.D.		
1	ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	4.11	0.65	มาก	4

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้าน	การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายใน	(n = 212)		แปลความ	ลำดับ
		$\overline{X}$	S.D.		
2	ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	4.13	0.66	มาก	2
3	ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ	4.15	0.67	มาก	1
4	ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	4.11	0.65	มาก	4
5	ด้านการประเมินผลการนิเทศ	4.12	0.64	มาก	3
	รวม	**4.12**	**0.65**	**มาก**	

จากตาราง 4 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 มีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.12, S.D.=0.65) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.15, SD=0.67) รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.13, SD=0.66) และด้านการประเมินผลการนิเทศมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.12, SD=0.64) ตามลำดับ ส่วนด้านการปฏิบัติการนิเทศและด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.11, SD=0.65) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ตาราง 5 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

ข้อ	ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	(n = 212)		แปลความ	อันดับ
		$\overline{X}$	S.D.		
1	โรงเรียนแต่งตั้งครูและบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและปัญหาของโรงเรียน	4.04	0.68	มาก	7
2	โรงเรียนรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในภารกิจด้านการจัดการศึกษาประจำปี	4.08	0.70	มาก	5

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	(n = 212)		แปลความ	อันดับ
		$\overline{X}$	S.D.		
3	โรงเรียนประชุมหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหารและคณะครูเพื่อและระดมความคิดในการวิเคราะห์หาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงานและสาเหตุของปัญหา	4.16	0.74	มาก	3
4	โรงเรียนกำหนดประเด็นปัญหาการนิเทศภายในจากการวิเคราะห์สภาพการปัจจุบันของโรงเรียนได้อย่างถูกต้องชัดเจน	4.08	0.74	มาก	5
5	โรงเรียนวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของปัญหาและสามารถบ่งชี้ความรุนแรงของปัญหาการนิเทศภายในได้	4.04	0.68	มาก	7
6	โรงเรียนและผู้บริหารจัดให้ครูและบุคลากรร่วมกันจัดทำโครงการในการแก้ไขปัญหา โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาจากการวิเคราะห์และบ่งชี้ระดับความรุนแรงของปัญหา	4.20	0.72	มาก	1
7	โรงเรียนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เพื่อนำไปสู่วิธีการและกระบวนการการแก้ไขปัญหาอย่างสอดคล้องกับสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา	4.14	0.72	มาก	4
8	โรงเรียนกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในไว้อย่างชัดเจน	4.18	0.72	มาก	2
9	โรงเรียนกำหนดแนวทางการนิเทศภายในได้อย่างเหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน	4.06	0.65	มาก	6
	รวม	**4.11**	**0.66**		**มาก**

จากตาราง 5 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.11, SD=0.66) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โรงเรียนและผู้บริหารจัดให้ครูและบุคลากรร่วมกัน

จัดทำโครงการในการแก้ไขปัญหา โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาจากการวิเคราะห์และบ่งชี้ระดับความรุนแรงของปัญหามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.20, SD=0.72) รองลงมา คือ โรงเรียนกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในไว้อย่างชัดเจน ($\overline{X}$ = 4.18, SD=0.72) และโรงเรียนประชุมหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหารและคณะครูเพื่อและระดมความคิดในการวิเคราะห์หาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงานและสาเหตุของปัญหา ($\overline{X}$ = 4.16, SD=0.74) ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนแต่งตั้งครูและบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและปัญหาของโรงเรียนและโรงเรียนวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของปัญหา และสามารถบ่งชี้ความรุนแรงของปัญหาการนิเทศภายในได้ ($\overline{X}$ = 4.04, SD=0.68) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตาราง 6 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน

ข้อ	ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	(n = 212)		แปลความ	อันดับ
		$\overline{X}$	S.D.		
1	โรงเรียนกำหนดแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ	4.20	0.72	มาก	1
2	โรงเรียนจัดทำโครงการนิเทศภายใน	4.13	0.69	มาก	4
3	โรงเรียนมีวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายในที่ชัดเจน	4.11	0.68	มาก	5
4	โรงเรียนกำหนดกิจกรรมและรายละเอียดของกิจกรรมการนิเทศภายใน	4.14	0.70	มาก	3
5	โรงเรียนเลือกวิธีการหรือรูปแบบนิเทศภายในเพื่อกำหนดแผนการนิเทศภายใน (เช่น วิธีการนิเทศแบบมีส่วนร่วม นิเทศแบบกัลยาณมิตร สังเกตการณ์สอน ให้คำปรึกษา นิเทศแบบคลินิก เป็นต้น)	4.11	0.68	มาก	5
6	โรงเรียนปฏิบัติงานนิเทศภายในตามปฏิทินที่วางไว้	4.13	0.69	มาก	4

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	(n = 212)		แปลความ	อันดับ
		$\overline{X}$	S.D.		
7	โรงเรียนวางระบบกระบวนการนิเทศภายในเป็นอย่างดี เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ	4.08	0.66	มาก	7
8	โรงเรียนจัดสรรทรัพยากรในการนิเทศอย่างเพียงพอ	4.09	0.67	มาก	6
9	โรงเรียนกำหนดให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน	4.15	0.70	มาก	2
10	โรงเรียนกำหนดหน้าที่และแต่งตั้งครูและบุคลากรให้ดำเนินงานตามแผนการนิเทศภายใน	4.09	0.67	มาก	6
11	โรงเรียนทบทวนแก้ไขแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม	4.20	0.72	มาก	1
	รวม	**4.13**	**0.66**	**มาก**	

จากตาราง 6 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการวางแผนการนิเทศภายในโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.13, SD=0.66) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โรงเรียนกำหนดแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ และโรงเรียนทบทวนแก้ไขแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.20, SD=0.72) รองลงมา คือโรงเรียนกำหนดให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน ($\overline{X}$ = 4.15, SD=0.70) และโรงเรียนกำหนดกิจกรรมและรายละเอียดของกิจกรรมการนิเทศภายใน ($\overline{X}$ = 4.14, SD=0.70) ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนวางระบบกระบวนการนิเทศภายในเป็นอย่างดี เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ($\overline{X}$ = 4.08, SD=0.66) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตาราง 7 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ

ข้อ	ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ	(n = 212)		แปลความ	อันดับ
		$\overline{X}$	S.D.		
1	โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางและวิธีการดำเนินการนิเทศภายในแก่ครูและบุคลากรอยู่เสมอ	4.10	0.68	มาก	6
2	โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อม ความเข้าใจ และการพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสมกับสภาพของงานนิเทศภายใน	4.11	0.68	มาก	5
3	โรงเรียนให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรเกี่ยวกับเครื่องมือในการนิเทศภายในอันประกอบไปด้วย แบบนิเทศ แบบติดตามแบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบสังเกตการณ์ แบบประเมิน ฯลฯ	4.19	0.72	มาก	2
4	โรงเรียนพัฒนาการสร้างเครื่องมือการนิเทศที่หลากหลายสำหรับการนิเทศภายใน	4.20	0.72	มาก	1
5	โรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างเครื่องมือการนิเทศภายในแต่ละประเภทอย่างชัดเจน	4.10	0.68	มาก	6
6	โรงเรียนจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเหมาะสมกับสภาพงาน	4.20	0.72	มาก	1
7	โรงเรียนกำหนดขั้นตอนในการใช้เครื่องมือในการนิเทศ	4.18	0.72	มาก	3
8	โรงเรียนมีคู่มือการนิเทศภายในที่ระบุวิธีการนิเทศภายในและการใช้เครื่องมือในการนิเทศภายใน	4.09	0.67	มาก	7
9	โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการนิเทศภายในที่หลากหลาย	4.18	0.72	มาก	3
10	โรงเรียนพัฒนาวิธีการนิเทศ และเลือกใช้เทคนิคการนิเทศอย่างเหมาะสมกับงาน	4.15	0.70	มาก	4
	รวม	**4.15**	**0.67**	**มาก**	

จากตาราง 7 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15, SD=0.67) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โรงเรียนพัฒนาการสร้างเครื่องมือการนิเทศที่หลากหลายสำหรับการนิเทศภายในและโรงเรียนจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเหมาะสมกับสภาพงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ 4.20, SD=0.72) รองลงมา คือโรงเรียนให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรเกี่ยวกับเครื่องมือในการนิเทศภายในอันประกอบไปด้วย แบบนิเทศ แบบติดตามแบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบสังเกตการณ์ แบบประเมิน ฯลฯ ($\overline{X}$ = 4.19, SD=0.72) ส่วนโรงเรียนมีคู่มือการนิเทศภายในที่ระบุวิธีการนิเทศภายในและการใช้เครื่องมือในการนิเทศภายใน ($\overline{X}$ = 4.09, SD=0.67) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตาราง 8 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ

ข้อ	ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	(n = 212)		แปลความ	อันดับ
		$\overline{X}$	S.D.		
1	โรงเรียนประชุมคณะกรรมการปฏิบัติงานการนิเทศภายในเพื่อซักซ้อมและทำความเข้าใจก่อนปฏิบัติงาน	4.11	0.68	มาก	3
2	โรงเรียนดำเนินตามกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแผนและโครงการเป็นอย่างดี	4.10	0.68	มาก	4
3	โรงเรียนกำหนดวิธีการและกิจกรรมการนิเทศภายในให้กับแต่ละฝ่ายงานอย่างเหมาะสม และดำเนินตามวิธีการนิเทศสอดคล้องกับสภาพงาน	4.09	0.67	มาก	5
4	โรงเรียนบันทึกผลการนิเทศภายในในรูปแบบต่าง ๆ	4.09	0.67	มาก	5
5	โรงเรียนติดตามควบคุมและกำกับการนิเทศภายใน	4.15	0.70	มาก	2
6	โรงเรียนกำหนดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติการนิเทศภายในให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ	4.08	0.66	มาก	6

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	(n = 212)		แปลความ	อันดับ
		$\overline{X}$	S.D.		
7	โรงเรียนประชุมคณะทำงานเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานนิเทศภายในเมื่อเสร็จสิ้นโครงการทุกครั้ง	4.18	0.72	มาก	1
8	โรงเรียนนำผลการนิเทศภายในไปใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อดำเนินการปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ	4.09	0.67	มาก	5
	รวม	**4.11**	**0.65**	**มาก**	

จากตาราง 8 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการปฏิบัติการนิเทศโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.11, SD=0.65) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนประชุมคณะทำงานเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานนิเทศภายในเมื่อเสร็จสิ้นโครงการทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.18, SD=0.72) รองลงมา คือโรงเรียนติดตามควบคุมและกำกับการนิเทศภายใน ($\overline{X}$ = 4.15, SD=0.70) และโรงเรียนประชุมคณะกรรมการปฏิบัติงานการนิเทศภายในเพื่อซักซ้อมและทำความเข้าใจก่อนปฏิบัติงาน ($\overline{X}$ = 4.11, SD=0.68) ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนกำหนดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติการนิเทศภายในให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ($\overline{X}$ = 4.08, SD=0.66) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตาราง 9 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการประเมินผลการนิเทศ

ข้อ	ด้านการประเมินผลการนิเทศ	(n = 212)		แปลความ	อันดับ
		$\overline{X}$	S.D.		
1	โรงเรียนสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญแก่การประเมินผลการนิเทศภายใน	4.18	0.72	มาก	2
2	โรงเรียนกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการนิเทศภายในสำหรับแต่ละโครงการหรือกิจกรรม	4.05	0.64	มาก	7

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการประเมินผลการนิเทศ	(n = 212)		แปลความ	อันดับ
		$\overline{X}$	S.D.		
3	โรงเรียนกำหนดวิธีการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินและผู้ประเมินนิเทศภายใน	4.06	0.65	มาก	6
4	โรงเรียนกำหนดระยะเวลาที่จะประเมินผลการนิเทศภายในและมีการดำเนินการเป็นไปตามแผน	4.13	0.69	มาก	3
5	โรงเรียนกำหนดรายละเอียดของสิ่งที่จะต้องทำการประเมินผลการนิเทศภายใน	4.09	0.67	มาก	4
6	โรงเรียนแจ้งผลการประเมินการนิเทศให้บุคลากรทราบ	4.18	0.72	มาก	2
7	โรงเรียนสรุปการประเมินผลการนิเทศภายในประเมินโครงการนิเทศภายในให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด	4.09	6.77	มาก	4
8	โรงเรียนนำผลการประเมินการนิเทศมาใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้	4.07	0.66	มาก	5
9	โรงเรียนจัดทำรายงานการประเมินผลให้แก่ผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	4.23	0.70	มาก	1
	รวม	**4.12**	**0.64**	**มาก**	

จากตาราง 9 สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการประเมินผลการนิเทศโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.12, SD=0.64) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนจัดทำรายงานการประเมินผลให้แก่ผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.23, SD=0.70) รองลงมา คือโรงเรียนสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญแก่การประเมินผลการนิเทศภายใน และโรงเรียนแจ้งผลการประเมินการนิเทศภายในให้บุคลากรทราบ ($\overline{X}$ = 4.18, SD=0.71) และโรงเรียนกำหนดระยะเวลาที่จะประเมินผลการนิเทศภายในและมีการดำเนินการเป็นไปตามแผน ($\overline{X}$ = 4.13, SD=0.69) ตามลำดับส่วนโรงเรียนกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการนิเทศภายในสำหรับแต่ละโครงการหรือกิจกรรม ($\overline{X}$ = 4.05, SD=0.64) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ	ระหว่างกลุ่ม	2	877.83	438.91	14.74**	0.01
	ภายในกลุ่ม	210	6252.22	29.77		
	รวม	**212**	**7130.50**			
การวางแผนการนิเทศภายใน	ระหว่างกลุ่ม	2	888.30	444.15	7.88**	0.01
	ภายในกลุ่ม	212	11824.43	56.30		
	รวม	**212**	**12712.73**			
การสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	729.77	364.88	9.22**	0.01
	ภายในกลุ่ม	210	8310.10	39.57		
	รวม	**212**	**9039.87**			
การปฏิบัติการนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	439.76	219.88	9.66**	0.01
	ภายในกลุ่ม	210	4775.84	22.74		
	รวม	**212**	**5215.60**			
การประเมินผลการนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	574.97	273.98	13.00**	0.01
	ภายในกลุ่ม	210	4425.89	21.07		
	รวม	**212**	**5000.86**			

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 พบว่าการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

จำแนกจากขนาดของโรงเรียน พบว่า ขนาดโรงเรียนโดยรวมและสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การทดสอบความแตกต่างรายคู่ระหว่างสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's) ดังตาราง 11–15

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

ขนาดสถานศึกษา	$\overline{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่พิเศษ
		3.70	4.00	4.29
ขนาดเล็ก	3.70	–	0.69	0.01**
ขนาดกลาง	4.00	0.69	–	0.01**
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.29	0.01**	0.01**	–

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 พบว่า สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ จำแนกตามขนาดโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดกลางมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการวางแผนการนิเทศ

ขนาดสถานศึกษา	$\overline{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่พิเศษ
		3.82	4.02	4.29
ขนาดเล็ก	3.82	–	0.33	0.01**
ขนาดกลาง	4.02	0.33	–	0.03*
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.29	0.01**	0.03*	–

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 พบว่า สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการวางแผนการนิเทศ จำแนกตามขนาดโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีการวางแผนการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลางมีการวางแผนการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ

ขนาดสถานศึกษา	$\overline{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่พิเศษ
		3.83	4.05	4.31
ขนาดเล็ก	3.83	–	0.27	0.01**
ขนาดกลาง	4.05	0.27	–	0.04*
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.31	0.01**	0.04*	–

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 พบว่า สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศการจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีการสร้างเครื่องมือและพัฒนาการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลางมีการสร้างเครื่องมือและวิธีการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ

ขนาดสถานศึกษา	$\overline{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่พิเศษ
		3.81	4.01	4.27
ขนาดเล็ก	3.81	–	0.34	0.01**
ขนาดกลาง	4.01	0.34	–	0.03*
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.27	0.01**	0.03*	–

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 14 พบว่า สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ การจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการประเมินผลการนิเทศ

ขนาดสถานศึกษา	$\overline{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่พิเศษ
		3.83	4.01	4.28
ขนาดเล็ก	3.83	-	0.38	0.01**
ขนาดกลาง	4.01	0.38	-	0.02*
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.28	0.01**	0.02*	-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 15 พบว่า สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการประเมินผลการนิเทศ จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีการประเมินผลการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และ ขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลางมีการประเมินผลการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร และครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 8 โรงเรียน จำนวน 212 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.95 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's method)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีระดับมากที่สุดคือ ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลการนิเทศ ส่วนด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มีระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

1.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าโรงเรียนและผู้บริหารจัดให้ครูและบุคลากรร่วมกันจัดทำโครงการในการแก้ไขปัญหา โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาจากการวิเคราะห์และบ่งชี้ระดับความรุนแรงของปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา โรงเรียนกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในไว้อย่างชัดเจน และโรงเรียนประชุมหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหารและคณะครู

เพื่อระดมความคิดในการวิเคราะห์หาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงานและสาเหตุของปัญหาตามลำดับ ส่วนโรงเรียนแต่งตั้งครูและบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและปัญหาของโรงเรียนและโรงเรียนวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของปัญหา และสามารถบ่งชี้ความรุนแรงของปัญหาการนิเทศภายในได้ มีระดับน้อยที่สุด

1.2 ด้านการวางแผนการนิเทศภายในโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีระดับมากที่สุดคือ โรงเรียนกำหนดแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ และโรงเรียนทบทวนแก้ไขแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม รองลงมาคือโรงเรียนกำหนดให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน และโรงเรียนกำหนดกิจกรรมและรายละเอียดของกิจกรรมการนิเทศภายใน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีระดับการดำเนินงานในระดับที่ต่ำที่สุด คือ โรงเรียนวางระบบกระบวนการนิเทศภายในเป็นอย่างดี เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ โรงเรียนพัฒนาการสร้างเครื่องมือการนิเทศที่หลากหลายสำหรับการนิเทศภายในและ โรงเรียนจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเหมาะสมกับสภาพงาน เป็นข้อที่มีระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรเกี่ยวกับเครื่องมือในการนิเทศภายในอันประกอบไปด้วย แบบนิเทศ แบบติดตาม แบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบสังเกตการณ์ แบบประเมิน ฯลฯ และโรงเรียนกำหนดขั้นตอนในการใช้เครื่องมือในการนิเทศและโรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการนิเทศภายในที่หลากหลาย ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนมีคู่มือการนิเทศภายในที่ระบุวิธีการนิเทศภายในและ การใช้เครื่องมือในการนิเทศภายในมีระดับน้อยที่สุด

1.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าโรงเรียนประชุมคณะทำงานเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานนิเทศภายในเมื่อเสร็จสิ้นโครงการทุกครั้ง มีระดับมากที่สุด รองลงมาคือ คือโรงเรียนติดตามควบคุมและกำกับการนิเทศภายใน ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนกำหนดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติการนิเทศภายในให้ผู้บริหารโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะมีระดับน้อยที่สุด

1.5 ด้านการประเมินผลการนิเทศโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โรงเรียนจัดทำรายงานการประเมินผลให้แก่ผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบมีระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญแก่การประเมินผลการนิเทศภายใน และโรงเรียนแจ้งผลการประเมินการนิเทศภายในให้บุคลากรทราบและโรงเรียนกำหนดระยะเวลาที่จะประเมินผลการนิเทศภายใน และมีการดำเนินการเป็นไป

ตามแผน ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการนิเทศภายในสำหรับแต่ละโครงการหรือกิจกรรม มีระดับต่ำที่สุด

2. การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ขนาดโรงเรียนโดยรวม และสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นไปตามสมติฐานงานวิจัย และเมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยพิจารณาแต่ละด้านพบว่า

2.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ จำแนกตามขนาดโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ น้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดกลางมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ น้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและ ขนาดกลางไม่แตกต่างกัน

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ จำแนกตามขนาดโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีการวางแผนการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และคู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลางมีการวางแผนการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลางไม่แตกต่างกัน

2.3 ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศการจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีการสร้างเครื่องมือและพัฒนาการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และคู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลางมีการสร้างเครื่องมือและวิธีการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลางไม่แตกต่างกัน

2.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ การจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และคู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่แตกต่างกัน

2.5 ด้านการประเมินผลการนิเทศ จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีการประเมินผลการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และ คู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลางมีการประเมินผลการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่แตกต่างกัน

การศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นแต่ละด้านที่มีระดับมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศและด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมัธยมในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย มีสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเข้มแข็ง มีขั้นตอนกระบวนการในสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในที่เป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในกลุ่มกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งคณะกรรมการการนิเทศภายในโรงเรียนได้มีการศึกษาข้อมูลการนิเทศภายในโรงเรียนนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทาง และกรอบทิศทางโครงการการนิเทศภายในโรงเรียนทำให้ทราบความต้องการจำเป็น และแนวทางในการพัฒนาการสอน และการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการดำเนินงานภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และยังสะท้อนให้เห็นว่าทุกโรงเรียนให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในโรงเรียน เห็นถึงเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนสอน การดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ในโรงเรียนและเป็นหนทางช่วยเหลือครูในด้านต่าง ๆ และยังมีการประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การนิเทศภายในโดยเฉพาะนั้น มีกำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดการกำกับ ติดตามการจัดการศึกษาของผู้บริหารไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ยังได้กำหนดให้มีการนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินด้วย เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูและบุคลากรได้ตระหนักเห็นความสำคัญและนำไปปฏิบัติในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของหลาย ๆ ท่าน ได้แก่ อุทัยรัตน์ แสงพระจันทร์ (2559) ศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด กลุ่ม 5 ขุนศึกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

รายด้าน พบว่าการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับการดำเนินงานด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลและรายงายผล ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในและด้านการวางแผนการนิเทศภายในของโรงเรียนตามลำดับ สอดคล้องกับ อังสุมารินทร์ ต๊ะอ้อม (2560) ได้ศึกษาระดับการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในกำกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่าระดับการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ ด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการนิเทศ ด้านการ ปฏิบัติการนิเทศ และด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือ สอดคล้องกับ ศศิกานต์ พันธ์โนราช (2561) ศึกษาสภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายปิ่นมาลา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่าโดยรวมสภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน การสรุปผลการนิเทศภายในโรงเรียน การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และการศึกษาความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน และยังสอดคล้องกับ นภัสนันท์ อุปรี (2560) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 พบว่าสภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ชารี มณีศรี (2542) ได้กล่าวว่ากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่าเป็นกิจกรรม สำคัญมีขั้นตอนปฏิบัติการทั้งด้านกระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศ และกระบวนการเรียนการสอน ควบคู่กันไปอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายใน 5 ด้าน ประกอบไปด้วยด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศและด้านการประเมินผลการนิเทศ

1.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีคณะทำงานในขั้นตอนการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ มีการปฏิบัติอย่างจริงจังในการวางแผนเพื่อดำเนินโครงการนิเทศภายในโรงเรียน มีการประชุมร่วมกันทุกฝ่ายเพื่อให้ความรู้ศึกษาข้อมูล ทำความเข้าใจและสร้างเครื่องมือนิเทศที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพงานส่งผลให้โรงเรียนมีการวิเคราะห์ปัญหาและสภาพในการนิเทศภายในได้อย่างหลากหลาย ซึ่ง

ผลการวิจัย สอดคล้องกับ นภัสนันท์ อุปรี (2560) ศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ด้านการศึกษาสภาพปัญหา สำรวจความต้องการและความจำเป็นโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือประชุม ชี้แจง คณะครู เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในการนิเทศภายใน พร้อมสำรวจความต้องการและความจำเป็นอย่างแท้จริงรองลงมาคือรวบรวมความคิดเห็นข้อเสนอแนะของบุคลากรใน โรงเรียนมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดความต้องการในการนิเทศภายในและ ทำการสำรวจข้อมูลการปฏิบัติงานของกลุ่มงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ นำมากำหนด ความต้องการในการนิเทศภายใน และยังสอดคล้องกับอุทัยรัตน์ แสงพระจันทร์ (2559) ศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด กลุ่ม 5 ขุนศึก พบว่า ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกคนร่วมวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานภาพโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ร่วมประเมินสถานภาพของ โรงเรียนเพื่อกำหนดของวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จัดลำดับความสำคัญของ ปัญหาการจัดการศึกษา

1.2 ด้านการวางแผนการนิเทศภายในโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีระดับมากที่สุดคือ โรงเรียนกำหนดแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและโรงเรียนทบทวนแก้ไขแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม รองลงมาคือโรงเรียนกำหนดให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในและโรงเรียนกำหนดกิจกรรมและรายละเอียดของกิจกรรมการนิเทศภายในตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรที่มีหน้าที่กำหนดและวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนการนิเทศ มีการจัดทำแผน และโครงการนิเทศภายในตามกระบวนการอย่างถูกต้อง นำมาซึ่งการวางระบบการนิเทศภายในที่ดี มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรในการนิเทศ และมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานที่เพียงพอและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนภัสนันท์ อุปรี (2560) ศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยรวมอยู่ ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือนำข้ออมูลจากการสำรวจการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของบุคลากรมาจัดทำโครงการนิเทศภายในรองลงไปคือวางแผนการนิเทศโดยให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาและการกำหนด โครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ตามลำดับ และสอดคล้องกับ อังสุมารินทร์ ต๊ะอ้อม

(2560) ได้ศึกษาระดับการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในกำกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่า การวางแผนการนิเทศโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ระดับสูงสุดคือ ประชุมคณะครู ก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อเตรียมความพร้อม และวางแผนการ ปฏิบัติงานของโรงเรียน และกำหนดเครื่องมือและเทคนิควิธีการนิเทศการศึกษาที่เหมาะสมกับ สภาพปัจจุบัน

1.1 ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ โรงเรียนพัฒนาการสร้างเครื่องมือการนิเทศที่หลากหลายสำหรับการนิเทศภายในและโรงเรียนจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเหมาะสมกับสภาพงานเป็นข้อที่มีระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรเกี่ยวกับเครื่องมือในการนิเทศภายในอันประกอบไปด้วย แบบนิเทศ แบบติดตาม แบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบสังเกตการณ์ แบบประเมิน ฯลฯ และโรงเรียนกำหนดขั้นตอนในการใช้เครื่องมือในการนิเทศและโรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการนิเทศภายในที่หลากหลาย ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้มีการเลือกสื่อและเครื่องมีที่นำมาใช้ในการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม มีการพัฒนาและศึกษารายละเอียดของสื่อและเครื่องมือ ตลอดจนเทคนิควิธีการนิเทศภายในอย่างละเอียด กำหนดเป็นหัวข้อการสร้างสื่อโดยมีการวิเคราะห์จุดดี จุดด้อย ความเหมาะสมในการนำไปใช้ และพัฒนาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการสร้างสื่อเครื่องมีและวิธีการทำให้รายละเอียดมีความสมบูรณ์และได้รับการปรับปรุงอยู่เสมอ สอดล้องกับ อังสุมารินทร์ ต๊ะอ้อม (2560) ที่ได้ศึกษาระดับการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในกำกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่าระดับการดำเนินการด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศทั้งในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับสูงสุดคือ เลือกสื่อและเครื่องมือเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสม

1.2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โรงเรียนประชุมคณะทำงานเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานนิเทศภายในเมื่อเสร็จสิ้นโครงการทุกครั้ง มีระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนติดตามควบคุมและกำกับการนิเทศภายใน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทุกโรงเรียนมีแนวทางในการปฏิบัติสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน โดยก่อนการดำเนินการนิเทศทุกผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ ได้มีการประชุมวางแผนเพื่อหาข้อกำหนดในการนิเทศการศึกษาร่วมกันทำให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนในรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศมีการเตรียมความพร้อมของทั้งตัวผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีการดำเนินการเป็นทีม และเป็น

การปฏิบัติการนิเทศ ในลักษณะการชี้แนะหรือแนะนำเพื่อช่วยเหลือครูให้สามารถ ปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ อุทัยรัตน์ แสงพระจันทร์ (2559) ศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกลุ่ม 5 ขุนศึก พบว่าด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในของโรงเรียนภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีการประชุมคณะปฏิบัติงานเพื่อความพร้อม ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการการดำเนินการนิเทศภายใน ของโรงเรียน ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับโรงเรียน และยังสอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายปิ่นมาลา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สืบเนื่องจากโรงเรียน ได้มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในให้ครู โดยครูผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศจะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้ให้มีบรรยากาศในการทำงานที่เกื้อกูลกัน สามารถแนะนำชี้แนะเพื่อปรับปรุงการจัดการศึกษาและดำเนินการในโรงเรียนได้ และยังสอดคล้องกับ ณิชาภา วิรัชนีภรณ์ (2558) ได้ศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายใน โรงเรียนบางประกง “บวรวิทยายน” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการประเมินผลการนิเทศโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โรงเรียนจัดทำรายงานการประเมินผลให้แก่ผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบมีระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญแก่การประเมินผลการนิเทศภายใน และโรงเรียนแจ้งผลการประเมินการนิเทศภายในให้บุคลากรทราบ และโรงเรียนกำหนดระยะเวลาที่จะประเมินผลการนิเทศภายใน และมีการดำเนินการเป็นไปตามแผน ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินผลการนิเทศไว้อย่างชัดเจน มีการกำหนดกิจกรรมการประเมินผล กำหนดวิธีการประเมินผลและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายใน สอดคล้องกับ นภัสนันท์ อุปรี (2560) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 พบว่าในด้านการประเมินและรายงานผลการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ ระดับการดำเนินงานสูงสุด คือมีการประเมินผลรวมของการปฏิบัติงาน ตามโครงการเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย รองลงมา คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูดำเนินการประเมินผลการนิเทศภายในโดยวิธีที่หลากหลาย เน้นการประเมินผลตามสภาพจริงและมีรายงานผลการประเมินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง และเป็นจริงเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับ อุทัยรัตน์ แสงพระจันทร์

(2559) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด กลุ่ม 5 ขุนศึก ที่พบว่าการดำเนินงานด้านการประเมินผลและการรายงานผลปฏิบัติการนิเทศภายในของโรงเรียนภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกคนร่วม ปรับปรุง การตรวจสอบละทบทวนคุณภาพการนิเทศภายในของโรงเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ประสานความร่วมมือกับโรงเรียน และหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียน จัดทำรายงานผลการนิเทศภายในของโรงเรียนต่อผู้ปกครอง คณะกรรมการโรงเรียน ชุมชน และสำนักงาน กศน.

2. การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำแนกจากขนาดของโรงเรียน พบว่า ขนาดโรงเรียนโดยรวมและสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นไปตามสมติฐานงานวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนผู้บริหารและครูน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ทำให้การบริหารจัดการการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนมีความแตกต่างกันด้านจำนวนผู้รับผิดชอบงานนิเทศ การสนับสนุนด้านทรัพยากรในการดำเนินงานนิเทศ และการวางแผนระบบการนิเทศที่มีรายละเอียดซับซ้อนรองรับขนาดของงานการประสานงานระหว่างฝ่าย และการติดต่อสื่อสารกันภายในโรงเรียนซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานนิเทศเป็นไปได้ดีขึ้นในแต่ละด้าน สอดคล้องกับ อังสุมารินทร์ ต๊ะอ้อม (2560) ได้ศึกษาระดับการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในกำกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนเอกชน ในกำกับสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของ โรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ผล การวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ใน กำกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ สมจิตร รักสัตย์ (2557) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 และเปรียบเทียบการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน 5 ด้านคือ ด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการนิเทศ ด้านการวาง แผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ด้านการประเมินผลการนิเทศและรายงานผล และด้านการส่งเสริมและ พัฒนานักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในทุก ด้านอยู่ในระดับมากทั้ง

5 ด้าน เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตาม สถานภาพพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับศศิกานต์ พันธ์โนราช (2561) ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายปิ่นมาลา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับ พัทธ์ธีรา โยธาราช (2559) ได้ศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ จำแนกตามขนาดโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดกลางมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนรายคู่ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรียา พุทธารักษ์ (2551) ได้ทำการศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นำผลการดำเนินงานมาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ 2) ด้านการวางแผนการนิเทศ 3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน และ 4) ด้านการประเมินผลและการรายงานผล โดยจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรในโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่า แต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ จำแนกตามขนาดโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีการวางแผนการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลางมีการวางแผนการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ศศิกานต์ พันธ์โนราช (2561) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายปิ่นมาลา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการวางแผนการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ปรียา พุทธารักษ์ (2551) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้าน

การปฏิบัติการนิเทศภายใน และด้านการประเมินผลและการรายงานผลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ บุคลากรจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและ ขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนาสารที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน ปฏิบัติการกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนต่างกันเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศการจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีการสร้างเครื่องมือและพัฒนาการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และ ขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลางมีการสร้างเครื่องมือและวิธีการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับศศิกานต์ พันธ์โนราช (2561) ศึกษาสภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายปิ่นมาลา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้านการวางแผนการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ การจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สมจิตร รักสัตย์ (2557) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 และเปรียบเทียบการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน 5 ด้านและด้านการปฏิบัติการนิเทศ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับ ปรียา พุทธารักษ์ (2551) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในและด้านการประเมินผลและการรายงานผลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ บุคลากรจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและ ขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนาสารที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน ปฏิบัติการกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ด้านการประเมินผลการนิเทศ จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีการประเมินผลการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และ ขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลางมีการประเมินผลการนิเทศน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สมจิตร รักสัตย์ (2557) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 และเปรียบเทียบการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน 5 ด้านและในด้านการประเมินผลการนิเทศ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับ ปรียา พุทธารักษ์ (2551) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน และด้านการประเมินผลและการรายงานผลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและ ขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนาสาร ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน ปฏิบัติการกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนต่างกันเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากข้อค้นพบในการวิจัยที่ได้สรุปและอภิปรายผล ผู้วิจัยมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน พบว่า ด้านการปฏิบัติการนิเทศและด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ เป็นด้านที่มีระดับการดำเนินงานน้อยที่สุด จึงควรมีการกำหนดให้เป็นวาระสำคัญในการพัฒนาระบบนิเทศภายใน เนื่องจากเป็นด้านการดำเนินการที่เป็นอันดับแรกของกระบวนการนิเทศ ที่จะนำไปสู่การดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศลำดับถัดไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 เมื่อพิจารณารายด้าน ทั้ง 5 ด้าน จะพบว่ามีข้อการดำเนินงานที่มีการปฏิบัติในระดับที่น้อยที่สุด จึงควรมีการวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินงานเป็นรายข้อเพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศภายในทั้งกระบวนการให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จหรือประสิทธิภาพการดำเนินงานในด้านการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ในมุมมองด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนานวัตกรรมเพื่อใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นต้น

2.3 ควรศึกษารูปแบบการนิเทศภายในที่เหมาะกับโรงเรียนแต่ละขนาดของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

บรรณานุกรม

กรองทอง จิรเดชากุล. (2550.) **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ธารอักษร.

กฎกระทรวง. (2550). กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550. **ราชกิจจานุเบกษา.** 124(24 ก.) หน้า 29.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542** และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กัลยา จ้าวประยูร. (2556). **สภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2.** การศึกษาค้นคว้าอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

เจริญศักดิ์ ธาตุอินจันทร์. (2558). **การพัฒนางานนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.** การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

ชารี มณีศรี. (*2542*). **การนิเทศการศึกษา** (พิมพ์ ครั้งที่4). กรุงเทพฯ: ศิลปบรรณาคาร.

ชุติมา คูณมา. (2556). **การนิเทศภายในโรงเรียนขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ.** สารนิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.

ณิชาภา วิรัชนีภรณ์. (*2558*). **การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนบางประกง "บวรวิทยายน" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

ทัศกร โนชัย. (2559). **สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7.** วิทยานิพนธ์. ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ธีรศักดิ์ อุปไมยอธิชัย. (2557). ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการการศึกษาภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษา : สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เลย – หนองบัวลำภู. **วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์,** 5(2), 1–10.

นภัสนันท์ อุปรี. (2560). รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. **วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิค**. 3(1), 107.

นิกร เพ็ญเวียง. (2538). การนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน. **วารสารพัฒนาหลักสูตร.** 14(122), 47–51.

บรรจรงค์ วรเศรษฐสุขศิริ. (2562). **การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในศตวรรษที่ 21**. ดุษฎีนิพนธ์ ศษ.ด., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด. (2552). **การวิจัยเบื้องต้น.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประคอง กรรณสูตร. (2537). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรียา พุทธารักษ์. (2551). **การศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี.** วิทยานิพนธ์. ศษ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). **การบริหารวิชาการ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรุงเทพ.

พัทธ์ธีรา โยธราช. (2559). **การดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2548). **การนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

รัชนี สุวรรณเกษร. (2555). **องค์ประกอบของการนิเทศภายในสถานศึกษา.** สืบค้นเมื่อ 10 พ.ย. 2563. จาก https://www.gotoknow.org/posts/192681.

รัชนี สุวรรณน้อย. (2549). **ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีต่อการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช.

วรรณพร สุขอนันต์. (2550). **รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (*2538*). **หลักการนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาร์ทกราฟิค.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2556). **ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช : การพัฒนาวิชาชีพ กลยุทธ์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.** นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สงัด อุทรานันท์. (*2530*). **การนิเทศการศึกษาหลักการ ทฤษฎีและการปฏิบัติ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.

สงัด อุทรานันท์. (2538). **พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร.** กรุงเทพฯ: วงเดือนการพิมพ์.

สมจิตร รักสัตย์. (2557). **การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, นครปฐม.

สุริยา สาแก้ว. (2558). **การพัฒนาศักยภาพครูด้วยกระบวนการนิเทศ.** สกลนคร: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2551). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2551). **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน 2542.** กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

ศศิกานต์ พันธ์โนราช. (2560). **สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายปิ่นมาลา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7.** วิทยานิพนธ์. ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

อังสุมารินทร์ ต๊ะอ้อม. (2560). **สภาพการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในกำกับสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง, เลย.

อุทัยรัตน์ แสงพระจันทร์. (2559). **การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่ม 5 ขุนศึก.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.

Blakely, Colette. (2009). Effectiveness of School Counselor Supervision with Trainees Utilizing the ASCA Model. **Journal of School Counseling. Montana State University,**

Montana, U.S.A. 7(30), 1–26.

Campbell et. al. (1983). **Introduction to Educational Administration** (5th ed). U.S.A. Boston: Allyn and Bacon.

Celia, E.J., and Rosalyn, A.T. (2013). **Chapter 6 Preparing Teachers for 21st Century: A Renaissance in Bringing School into 21st Century.** London: Springer Dordrecht Heidelberg.

Cronbach, L.J. (1971). **Essentials of Psychological Testing.** *(5th ed). New York:* Harper Collins.

Glatthorn., and Allan A. (1984). **Differentiated Supervision. Association for Supervision & Curriculum Development.** U.S.A., VA: Alexandria.

Glickman, C.D. (2013). **The Basic Guide to Supervision and Instructional Leadership.** (Third Edition). U.S.A., Pearson: New Jersey.

Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education.** *(3rd ed). New* York: McGraw–Hill Book Co, Ltd.

Likert, S. G. (1985). Leadership style of the quasi–administrator and teacher job satisfaction. **Dissertation Abstracts International,** 45, 349.

Madison, and Linda Ann. (2002). **The effect of supervisor level of authority and leadership style on elementary school climate and teacher job satisfaction. ProQuest Dissertations Publishing.** U.S.A: The State University of New Jersey – New Brunswick.

Peter, Oliva and Greorge, Pawlas. (2004). **Supervision for today's schools.** U.S.A: Malloy Lithographing, Inc.

Smith A., et al., (1961). **The Clinical Supervision Process.** VA: Alexandria, Loganbill, C, Hardy, E & Dilworth.

Wanzare Z. (2011). **Internal instructional supervision in public secondary schools in Kenya. Educational Management Administration & Leadership.** Kisumu, Kenya: Maseno University.

Yamane, Taro. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. New York: Harper & Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.ณัฐวุฒิ สัพโส	อาจารย์มหาวิทยาลัยพะเยา
2. ดร.อนวัช อุ่นกอง	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านสันติคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3
3. ดร.ยงควิโรจน์ เศษวงค์	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านใหม่สันติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

.....

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในการดำเนินงาน 5 ด้านการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 47 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 3 ข้อ

3. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 คำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานนิเทศภายในโรงเรียน โดยไม่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ และสถานภาพทางราชการของผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด

นางสาวสุดคนึง นาสา
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

2. ตำแหน่ง

( ) ผู้อำนวยการโรงเรียน ( ) ครู

3. สังกัดโรงเรียน

( ) แม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ ( ) บ้านแซววิทยาคม
( ) แม่จันวิทยาคม ( ) วัดถ้ำปลาวิทยาคม
( ) เชียงแสนวิทยาคม ( ) จันจว้าวิทยาคม
( ) สันติคีรีวิทยาคม ( ) ดอยหลวงรัชมังคลาภิเษก

4. อายุ

( ) ต่ำกว่า 30 ปี ( ) 31 – 40 ปี
( ) 41 – 50 ปี ( ) 51 ปีขึ้นไป

5. ประสบการณ์ทำงานในการดำรงตำแหน่งหน้าที่ของท่านในปัจจุบัน

( ) ไม่เกิน 5 ปี ( ) 6 – 10 ปี
( ) 11 – 15 ปี ( ) 15 ปีขึ้นไป

6. ระดับการศึกษา

( ) ปริญญาตรี
( ) ปริญญาโท

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติที่ได้ดำเนินการตามสภาพความเป็นจริงของท่านแบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง สภาพการการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง สภาพการการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง สภาพการการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง สภาพการการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง สภาพการการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
0	โรงเรียนมีการวางแนสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม	✓				

จากตัวอย่างแสดงว่า

ข้อ 0 ท่านทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องระดับการปฏิบัติ 5 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียน มีการปฏิบัติในส่วนของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ (Study of current condition problems and Needs)						
1	โรงเรียนแต่งตั้งครูและบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและปัญหาของโรงเรียน					
2	โรงเรียนรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในภารกิจด้านการจัดการศึกษาประจำปี					
3	โรงเรียนประชุมหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหารและคณะครูเพื่อและระดมความคิดในการวิเคราะห์หาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงานและสาเหตุของปัญหา					
4	โรงเรียนกำหนดประเด็นปัญหาการนิเทศภายใน จากการวิเคราะห์สภาพการปัจจุบันของโรงเรียนได้อย่างถูกต้องชัดเจน					
5	โรงเรียนวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของปัญหา และสามารถบ่งชี้ความรุนแรงของปัญหาการนิเทศภายในได้					
6	โรงเรียนและผู้บริหารจัดให้ครูและบุคลากรร่วมกันจัดทำโครงการในการแก้ไขปัญหา โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาจากการวิเคราะห์และบ่งชี้ระดับความรุนแรงของปัญหา					
7	โรงเรียนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เพื่อนำไปสู่วิธีการและกระบวนการการแก้ไขปัญหาอย่างสอดคล้องกับสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา					
8	โรงเรียนกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในไว้อย่างชัดเจน					
9	โรงเรียนกำหนดแนวทางการนิเทศภายในได้อย่างเหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน					
ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน (Internal Supervision Planning Process)						
10	โรงเรียนกำหนดแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ					
11	โรงเรียนจัดทำโครงการนิเทศภายใน					
12	โรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายในอย่างชัดเจน					
13	โรงเรียนกำหนดกิจกรรมและรายละเอียดของกิจกรรมการนิเทศภายใน					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
14	โรงเรียนเลือกวิธีการหรือรูปแบบนิเทศภายในเพื่อกำหนดแผนการนิเทศภายใน (เช่น วิธีการนิเทศแบบมีส่วนร่วม นิเทศแบบกัลยาณมิตร สังเกตการณ์สอน ให้คำปรึกษา นิเทศแบบคลินิก เป็นต้น)					
15	โรงเรียนปฏิบัติงานนิเทศภายในตามปฏิทินที่วางไว้					
16	โรงเรียนวางระบบกระบวนการนิเทศภายในเป็นอย่างดี เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ					
17	โรงเรียนวางแผนจัดสรรการใช้ทรัพยากรในการนิเทศอย่างเพียงพอ					
18	โรงเรียนกำหนดให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน					
19	โรงเรียนกำหนดหน้าที่และแต่งตั้งครูและบุคลากรให้ดำเนินงานตามแผนการนิเทศภายใน					
20	โรงเรียนทบทวนแก้ไขแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม					
ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ (Materials, Tools and supervision method development)						
21	โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางและวิธีการดำเนินการนิเทศภายในแก่ครูและบุคลากรอยู่เสมอ					
22	โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อม ความเข้าใจ และการพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสมกับสภาพของงานนิเทศภายใน					
23	โรงเรียนให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรเกี่ยวกับเครื่องมือในการนิเทศภายในอันประกอบไปด้วย แบบนิเทศ แบบติดตามแบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบสังเกตการณ์ แบบประเมิน ฯลฯ					
24	โรงเรียนพัฒนาการสร้างเครื่องมือการนิเทศที่หลากหลายสำหรับการนิเทศภายใน					
25	โรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างเครื่องมือการนิเทศภายในแต่ละประเภทอย่างชัดเจน					
26	โรงเรียนจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเหมาะสมกับสภาพงาน					
27	โรงเรียนกำหนดขั้นตอนในการใช้เครื่องมือในการนิเทศ					
28	โรงเรียนมีคู่มือการนิเทศภายในที่ระบุวิธีการนิเทศภายในและการใช้เครื่องมือในการนิเทศภายใน					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
29	โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการนิเทศภายในที่หลากหลาย					
30	โรงเรียนพัฒนาวิธีการนิเทศ และเลือกใช้เทคนิคการนิเทศอย่างเหมาะสมกับงาน					
31	โรงเรียนประชุมคณะกรรมการปฏิบัติงานการนิเทศภายในเพื่อซักซ้อมและทำความเข้าใจก่อนปฏิบัติงาน					
32	โรงเรียนดำเนินตามกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแผนและโครงการเป็นอย่างดี					
33	โรงเรียนกำหนดวิธีการและกิจกรรมการนิเทศภายในให้กับแต่ละฝ่ายงานอย่างเหมาะสม และดำเนินตามวิธีการนิเทศสอดคล้องกับสภาพงาน					
34	โรงเรียนบันทึกผลการนิเทศภายในในรูปแบบต่าง ๆ					
35	โรงเรียนติดตามควบคุมและกำกับการนิเทศภายใน					
36	โรงเรียนกำหนดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติการนิเทศภายในให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ					
37	โรงเรียนประชุมคณะทำงานเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานนิเทศภายในเมื่อเสร็จสิ้นโครงการทุกครั้ง					
38	โรงเรียนนำผลการนิเทศภายในไปใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อดำเนินการปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ					
ด้านการประเมินผลการนิเทศ (Evaluation)						
39	โรงเรียนสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญแก่การประเมินผลการนิเทศภายใน					
40	โรงเรียนกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการนิเทศภายในสำหรับแต่ละโครงการหรือกิจกรรม					
41	โรงเรียนกำหนดวิธีการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินและผู้ประเมินนิเทศภายใน					
42	โรงเรียนกำหนดระยะเวลาที่จะประเมินผลการนิเทศภายในและมีการดำเนินการเป็นไปตามแผน					
43	โรงเรียนกำหนดรายละเอียดของสิ่งที่จะต้องทำการประเมินผลการนิเทศภายใน					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
44	โรงเรียนแจ้งผลการประเมินการนิเทศภายในให้บุคลากรทราบ					
45	โรงเรียนสรุปการประเมินผลการนิเทศภายใน ประเมินโครงการนิเทศภายในให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด					
46	โรงเรียนนำผลการประเมินการนิเทศมาใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้					
47	โรงเรียนจัดทำรายงานการประเมินผลให้แก่ผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ					

ตอนที่ 3 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

1) แนวทางการวางแผนพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2) แนวทางการปฏิบัติการนิเทศภายใน มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

3) แนวทางการประเมินผลการนิเทศภายใน มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (IOC: Index of Congruency)

ใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามคือ

1) ข้อคำถามที่มีค่าIOC ตั้งแต่ 0.5–1.00 คัดเลือกไว้
2) ข้อคำถามที่มีค่าIOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	สรุปความสอดคล้อง
		1	2	3		
1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ (Study of current condition problems and Needs)						
1	โรงเรียนแต่งตั้งครูและบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและปัญหาของโรงเรียน	1	1	1	1	**สอดคล้อง**
2	โรงเรียนรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในภารกิจด้านการจัดการศึกษาประจำปี	0	1	1	0.67	**สอดคล้อง**
3	โรงเรียนประชุมหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหารและคณะครูเพื่อและระดมความคิดในการวิเคราะห์หาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงานและสาเหตุของปัญหา	1	1	1	1	**สอดคล้อง**
4	โรงเรียนกำหนดประเด็นปัญหาการนิเทศภายใน จากการวิเคราะห์สภาพการปัจจุบันของโรงเรียนได้อย่างถูกต้องชัดเจน	1	1	1	1	**สอดคล้อง**
5	โรงเรียนวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของปัญหา และสามารถบ่งชี้ความรุนแรงของปัญหาการนิเทศภายในได้	1	1	1	1	**สอดคล้อง**
6	โรงเรียนและผู้บริหารจัดให้ครูและบุคลากรร่วมกันจัดทำโครงการในการแก้ไขปัญหา โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาจากการวิเคราะห์และบ่งชี้ระดับความรุนแรงของปัญหา	1	1	1	1	**สอดคล้อง**
7	โรงเรียนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เพื่อนำไปสู่วิธีการและกระบวนการการแก้ไขปัญหาอย่างสอดคล้องกับสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา	1	1	1	1	**สอดคล้อง**
8	โรงเรียนกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในไว้อย่างชัดเจน	0	1	1	0.67	**สอดคล้อง**
9	โรงเรียนกำหนดแนวทางการนิเทศภายในได้อย่างเหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน	1	1	1	1	**สอดคล้อง**

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	สรุปความสอดคล้อง
		1	2	3		
2. ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน (Internal Supervision Planning Process)						
10	โรงเรียนกำหนดแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1	สอดคล้อง
11	โรงเรียนจัดทำโครงการนิเทศภายใน	1	1	1	1	สอดคล้อง
12	โรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายในอย่างชัดเจน	1	1	1	1	สอดคล้อง
13	โรงเรียนกำหนดกิจกรรมและรายละเอียดของกิจกรรมการนิเทศภายใน	1	1	1	1	สอดคล้อง
14	โรงเรียนเลือกวิธีการหรือรูปแบบนิเทศภายในเพื่อกำหนดแผนการนิเทศภายใน (เช่น วิธีการนิเทศแบบมีส่วนร่วม นิเทศแบบกัลยาณมิตร สังเกตการณ์สอนให้คำปรึกษา นิเทศแบบคลินิก เป็นต้น)	1	1	1	1	สอดคล้อง
15	โรงเรียนปฏิบัติงานนิเทศภายในตามปฏิทินที่วางไว้	1	1	1	1	สอดคล้อง
16	โรงเรียนวางระบบกระบวนการนิเทศภายในเป็นอย่างดี เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	สอดคล้อง
17	โรงเรียนวางแผนจัดสรรการใช้ทรัพยากรในการนิเทศอย่างเพียงพอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
18	โรงเรียนกำหนดให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน	1	1	1	1	สอดคล้อง
19	โรงเรียนกำหนดหน้าที่และแต่งตั้งครูและบุคลากรให้ดำเนินงานตามแผนการนิเทศภายใน	1	1	1	1	สอดคล้อง
20	โรงเรียนทบทวนแก้ไขแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
3. ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ (Materials, Tools and supervision method development)						
21	โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางและวิธีการดำเนินการนิเทศภายในแก่ครูและบุคลากรอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
22	โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อม ความเข้าใจ และการพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสมกับสภาพของงานนิเทศภายใน	1	1	1	1	สอดคล้อง
23	โรงเรียนให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรเกี่ยวกับเครื่องมือในการนิเทศภายในอันประกอบไปด้วย แบบนิเทศ แบบติดตามแบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบสังเกตการณ์ แบบประเมิน ฯลฯ	1	1	1	1	สอดคล้อง
24	โรงเรียนพัฒนาการสร้างเครื่องมือการนิเทศที่หลากหลายสำหรับการนิเทศภายใน	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	สรุปความสอดคล้อง
		1	2	3		
25	โรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างเครื่องมือการนิเทศภายในแต่ละประเภทอย่างชัดเจน	1	1	1	1	สอดคล้อง
26	โรงเรียนจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเหมาะสมกับสภาพงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
27	โรงเรียนกำหนดขั้นตอนในการใช้เครื่องมือในการนิเทศ	1	1	1	1	สอดคล้อง
28	โรงเรียนมีคู่มือการนิเทศภายในที่ระบุวิธีการนิเทศภายในและการใช้เครื่องมือในการนิเทศภายใน	1	1	1	1	สอดคล้อง
29	โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการนิเทศภายในที่หลากหลาย	1	1	1	1	สอดคล้อง
30	โรงเรียนพัฒนาวิธีการนิเทศ และเลือกใช้เทคนิคการนิเทศอย่างเหมาะสมกับงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ (Doing and Implementing Process)						
31	โรงเรียนประชุมคณะกรรมการปฏิบัติงานการนิเทศภายในเพื่อซักซ้อมและทำความเข้าใจก่อนปฏิบัติงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
32	โรงเรียนดำเนินตามกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแผนและโครงการเป็นอย่างดี	1	1	1	1	สอดคล้อง
33	โรงเรียนกำหนดวิธีการและกิจกรรมการนิเทศภายในให้กับแต่ละฝ่ายงานอย่างเหมาะสม และดำเนินตามวิธีการนิเทศสอดคล้องกับสภาพงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
34	โรงเรียนบันทึกผลการนิเทศภายในในรูปแบบต่าง ๆ	1	1	1	1	สอดคล้อง
35	โรงเรียนติดตามควบคุมและกำกับการนิเทศภายใน	1	1	1	1	สอดคล้อง
36	โรงเรียนกำหนดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติการนิเทศภายในให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ	1	1	1	1	สอดคล้อง
37	โรงเรียนประชุมคณะทำงานเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานนิเทศภายในเมื่อเสร็จสิ้นโครงการทุกครั้ง	1	1	1	1	สอดคล้อง
38	โรงเรียนนำผลการนิเทศภายในไปใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อดำเนินการปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	สรุปความสอดคล้อง
		1	2	3		
5. ด้านการประเมินผลการนิเทศ (Evaluation)						
39	โรงเรียนสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญแก่การประเมินผลการนิเทศภายใน	1	1	1	1	สอดคล้อง
40	โรงเรียนกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการนิเทศภายในสำหรับแต่ละโครงการหรือกิจกรรม	1	1	1	1	สอดคล้อง
41	โรงเรียนกำหนดวิธีการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินและผู้ประเมินนิเทศภายใน	1	1	1	1	สอดคล้อง
42	โรงเรียนกำหนดระยะเวลาที่จะประเมินผลการนิเทศภายในและมีการดำเนินการเป็นไปตามแผน	1	1	1	1	สอดคล้อง
43	โรงเรียนกำหนดรายละเอียดของสิ่งที่จะต้องทำการประเมินผลการนิเทศภายใน	1	1	1	1	สอดคล้อง
44	โรงเรียนแจ้งผลการประเมินการนิเทศภายในให้บุคลากรทราบ	1	1	1	1	สอดคล้อง
45	โรงเรียนสรุปการประเมินผลการนิเทศภายในประเมินโครงการนิเทศภายในให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด	1	1	1	1	สอดคล้อง
46	โรงเรียนนำผลการประเมินการนิเทศมาใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้	1	1	1	1	สอดคล้อง
47	โรงเรียนจัดทำรายงานการประเมินผลให้แก่ผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	1	1	1	1	สอดคล้อง

แบบสอบถาม

เรื่อง “สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36”

.....

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในการดำเนินงาน 5 ด้านการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 45 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 3 ข้อ

3. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

+1 คือ แน่ใจว่าข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องและมีความเหมาะสม

0 คือ ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องและมีความเหมาะสม

–1 คือ แน่ใจว่าข้อคำถามแต่ละข้อไม่มีความสอดคล้องและไม่มีความเหมาะสม

หากข้อคำถาม / ข้อความข้อใดที่ท่านพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีความเหมาะสมหรือสมควรปรับปรุงแก้ไข ขอความกรุณาเสนอแนะไว้ข้างท้าย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพต่อไป

นางสาวสุดคนึง นาสา

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา

ข้อ	รายการประเมิน	ความเที่ยงตรง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	–1	
1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ (Study of current condition problems and Needs) หมายถึง การศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมในด้านที่เกี่ยวกับคุณภาพ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นแหล่งอ้างอิง เช่น วิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนการซ้ำชั้น คุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์มาตรฐาน ระบบการดำเนินงานและโครงการกิจกรรมอันเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเป็นไปในลักษณะใด แล้วจึงการสำรวจความต้องการของครู แล้วนำมาการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการจัดลำดับความสำคัญ การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา และการดำเนินงานตามความต้องการ				
1	โรงเรียนแต่งตั้งครูและบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและปัญหาของโรงเรียน				
2	โรงเรียนรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในภารกิจด้านการจัดการศึกษาประจำปี				
3	โรงเรียนประชุมหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหารและคณะครูเพื่อและระดมความคิดในการวิเคราะห์หาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงานและสาเหตุของปัญหา				
4	โรงเรียนกำหนดประเด็นปัญหาการนิเทศภายใน จากการวิเคราะห์สภาพการปัจจุบันของโรงเรียนได้อย่างถูกต้องชัดเจน				
5	โรงเรียนวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของปัญหา และสามารถบ่งชี้ความรุนแรงของปัญหาการนิเทศภายในได้				
6	โรงเรียนและผู้บริหารจัดให้ครูและบุคลากรร่วมกันจัดทำโครงการในการแก้ไขปัญหา โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาจากการวิเคราะห์และบ่งชี้ระดับความรุนแรงของปัญหา				
7	โรงเรียนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เพื่อนำไปสู่วิธีการและกระบวนการการแก้ไขปัญหาอย่างสอดคล้องกับสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา				
8	โรงเรียนกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในไว้อย่างชัดเจน				
9	โรงเรียนกำหนดแนวทางการนิเทศภายในได้อย่างเหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน				

ข้อ	รายการประเมิน	ความเที่ยงตรง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	−1	
2. ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน (Internal Supervision Planning Process) หมายถึง การวางแผนการดำเนินงาน โดยการนำทางเลือกที่กำหนดในขั้นตอนวิเคราะห์ปัญหา มาเป็นตัวกำหนดรายละเอียดของการดำเนินกิจกรรม โดยเขียนเป็นโครงการนิเทศซึ่งมีสาระสำคัญประกอบด้วยหลักการและเหตุผลวัตถุประสงค์ผู้รับผิดชอบโครงการแผนการดำเนินงานระยะเวลาสถานที่งบประมาณการประเมินผลและผลที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งต้องมีความสอดคล้องกับการสภาพปัจจุบันของโรงเรียน ปัญหาและความต้องการในการดำเนินการนิเทศ					
10	โรงเรียนกำหนดแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ				
11	โรงเรียนจัดทำโครงการนิเทศภายใน				
12	โรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายในอย่างชัดเจน				
13	โรงเรียนกำหนดกิจกรรมและรายละเอียดของกิจกรรมการนิเทศภายใน				
14	โรงเรียนเลือกวิธีการหรือรูปแบบนิเทศภายในเพื่อกำหนดแผนการนิเทศภายใน (เช่น วิธีการนิเทศแบบมีส่วนร่วม นิเทศแบบกัลยาณมิตร สังเกตการณ์สอน ให้คำปรึกษา นิเทศแบบคลินิก เป็นต้น)				
15	โรงเรียนปฏิบัติงานนิเทศภายในตามปฏิทินที่วางไว้				
16	โรงเรียนวางระบบกระบวนการนิเทศภายในเป็นอย่างดีเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ				
17	โรงเรียนวางแผนจัดสรรการใช้ทรัพยากรในการนิเทศอย่างเพียงพอ				
18	โรงเรียนกำหนดให้ทุกฝ่ายมีส่วนรวมในการนิเทศภายใน				
19	โรงเรียนกำหนดหน้าที่และแต่งตั้งครูและบุคลากรให้ดำเนินงานตามแผนการนิเทศภายใน				
20	โรงเรียนทบทวนแก้ไขแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม				

ข้อ	รายการประเมิน	ความเที่ยงตรง			ข้อเสนอแนะ	
		+1	0	–1		
3. ด้านการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ (Materials, Tools and supervision method development) หมายถึงสร้างสื่อ เครื่องมือในการนิเทศที่สอดคล้องตรงกับปัญหา และรูปแบบวิธีการในการนิเทศภายในโรงเรียน มีการจัดสรรจัดเตรียมสื่อที่ใช้ในการนิเทศภายในอย่างเพียงพอ โดยที่สื่อหรือเครื่องมือในการนิเทศนั้นอาจจะเป็น แบบทดสอบ แบบประเมินคุณภาพการศึกษา แบบสำรวจโดยจะคำนึงถึงเนื้อหาด้านวัตถุประสงค์ และเป็นเครื่องมือที่ผ่านกระบวนการการทดลองใช้และปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง รวมถึงการพัฒนาวิธีการในการดำเนินการนิเทศโดยการกำหนดให้มีการใช้วิธีการที่หลากหลายและมีการปรับปรุงวิธีการให้สอดคล้องกับความต้องการในการนิเทศ					
21	โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางและวิธีการดำเนินการนิเทศภายในแก่ครูและบุคลากรอยู่เสมอ					
22	โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อม ความเข้าใจ และการพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสมกับสภาพของงานนิเทศภายใน					
23	โรงเรียนให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรเกี่ยวกับเครื่องมือในการนิเทศภายในอันประกอบไปด้วย แบบนิเทศ แบบติดตามแบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบสังเกตการณ์ แบบประเมิน ฯลฯ					
24	โรงเรียนพัฒนาการสร้างเครื่องมือการนิเทศที่หลากหลายสำหรับการนิเทศภายใน					
25	โรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างเครื่องมือการนิเทศภายในแต่ละประเภทอย่างชัดเจน					
26	โรงเรียนจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเหมาะสมกับสภาพงาน					
27	โรงเรียนกำหนดขั้นตอนในการใช้เครื่องมือในการนิเทศ					
28	โรงเรียนมีคู่มือการนิเทศภายในที่ระบุวิธีการนิเทศภายในและการใช้เครื่องมือในการนิเทศภายใน					
29	โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการนิเทศภายในที่หลากหลาย					
30	โรงเรียนมีการพัฒนาวิธีการนิเทศ และเลือกใช้เทคนิคการนิเทศอย่างเหมาะสมกับงาน					

ข้อ	รายการประเมิน	ความเที่ยงตรง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	–1	
4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ (Doing and Implementing Process) หมายถึง ขั้นตอนของการลงมือทำหรือดำเนินการตามโครงการนิเทศที่กำหนดไว้ในการวางแผนการนิเทศเป็นหลัก โดยคำนึงถึงหลักการนิเทศ วิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินการ เทคนิคและทักษะ การนำสื่อและเครื่องมือการนิเทศมาใช้อย่างเหมาะสม การเตรียมพร้อม การสร้างความเข้าใจรวมทั้งการเสริมแรงกระตุ้นให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติการนิเทศ การช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารในการเป็นผู้นำของการปฏิบัติการนิเทศ					
31	โรงเรียนมีการประชุมคณะกรรมการปฏิบัติงานการนิเทศภายในเพื่อซักซ้อมและทำความเข้าใจก่อนปฏิบัติงาน				
32	โรงเรียนดำเนินตามกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแผนและโครงการเป็นอย่างดี				
33	โรงเรียนกำหนดวิธีการและกิจกรรมการนิเทศภายในให้กับแต่ละฝ่ายงานอย่างเหมาะสม และดำเนินตามวิธีการนิเทศสอดคล้องกับสภาพงาน				
34	โรงเรียนมีการบันทึกผลการนิเทศภายในในรูปแบบต่าง ๆ				
35	โรงเรียนติดตามควบคุมและกำกับการนิเทศภายใน				
36	โรงเรียนกำหนดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติการนิเทศภายในให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ				
37	โรงเรียนมีการประชุมคณะทำงานเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานนิเทศภายในเมื่อเสร็จสิ้นโครงการทุกครั้ง				
38	โรงเรียนนำผลการนิเทศภายในไปใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อดำเนินการปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ				

ข้อ	รายการประเมิน	ความเที่ยงตรง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	−1	
5. ด้านการประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการดำเนินงานนิเทศ เป็นการวัดผลประเมินผลตรวจสอบการดำเนินงานการนิเทศตามโครงการที่กำหนด ให้เป็นไปตามผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ในวัตถุประสงค์ ตลอดจนประเมินความคิดเห็น ประเมินผลสำเร็จในการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน และการรวมผลการประเมินข้อมูลป้อนกลับเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและการทำรายงานเผยแพร่การดำเนินงาน					
39	โรงเรียนสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญแก่การประเมินผลการนิเทศภายใน				
40	โรงเรียนกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการนิเทศภายในสำหรับแต่ละโครงการหรือกิจกรรม				
41	โรงเรียนกำหนดวิธีการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินและผู้ประเมินนิเทศภายใน				
42	โรงเรียนกำหนดระยะเวลาที่จะประเมินผลการนิเทศภายในและมีการดำเนินการเป็นไปตามแผน				
43	โรงเรียนกำหนดรายละเอียดของสิ่งที่จะต้องทำการประเมินผลการนิเทศภายใน				
44	โรงเรียนแจ้งผลการประเมินการนิเทศภายในให้บุคลากรทราบ				
45	โรงเรียนสรุปการประเมินผลการนิเทศภายใน ประเมินโครงการนิเทศภายในให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด				
46	โรงเรียนนำผลการประเมินการนิเทศมาใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้				
47	โรงเรียนจัดทำรายงานการประเมินผลให้แก่ผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ				

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ .....

(.....)

วันที่ ...../...../.....

ภาคผนวก ง ผลการหาความเชื่อมันของแบบสอบถาม (Try Out)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.995	47

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ด้านที่ 1 ข้อ 1	196.9333	710.340	.904	.995
ด้านที่ 1 ข้อ 2	196.9333	710.892	.887	.995
ด้านที่ 1 ข้อ 3	196.8000	708.097	.909	.995
ด้านที่ 1 ข้อ 4	196.8667	711.637	.830	.995
ด้านที่ 1 ข้อ 5	196.9333	710.340	.904	.995
ด้านที่ 1 ข้อ 6	196.8000	708.097	.909	.995
ด้านที่ 1 ข้อ 7	196.8667	708.051	.936	.995
ด้านที่ 1 ข้อ 8	196.8000	708.097	.909	.995
ด้านที่ 1 ข้อ 9	197.0000	711.931	.906	.995
ด้านที่ 2 ข้อ 1	196.8000	708.097	.909	.995
ด้านที่ 2 ข้อ 2	196.8667	708.051	.936	.995
ด้านที่ 2 ข้อ 3	196.9333	713.237	.816	.995
ด้านที่ 2 ข้อ 4	196.8667	708.051	.936	.995
ด้านที่ 2 ข้อ 5	196.9333	709.651	.925	.995
ด้านที่ 2 ข้อ 6	196.8667	708.051	.936	.995

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item–Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ด้านที่ 2 ข้อ 7	196.9333	710.340	.904	.995
ด้านที่ 2 ข้อ 8	196.9333	710.340	.904	.995
ด้านที่ 2 ข้อ 9	196.8667	710.947	.850	.995
ด้านที่ 2 ข้อ 10	196.9333	710.340	.904	.995
ด้านที่ 2 ข้อ 11	196.8000	708.097	.909	.995
ด้านที่ 3 ข้อ 1	196.9333	710.892	.887	.995
ด้านที่ 3 ข้อ 2	196.9333	709.651	.925	.995
ด้านที่ 3 ข้อ 3	196.8000	709.338	.874	.995
ด้านที่ 3 ข้อ 4	196.8000	708.097	.909	.995
ด้านที่ 3 ข้อ 5	196.9333	710.892	.887	.995
ด้านที่ 3 ข้อ 6	196.8000	708.097	.909	.995
ด้านที่ 3 ข้อ 7	196.8000	708.097	.909	.995
ด้านที่ 3 ข้อ 8	196.9333	710.340	.904	.995
ด้านที่ 3 ข้อ 9	196.8000	708.097	.909	.995
ด้านที่ 3 ข้อ 10	196.8667	711.637	.830	.995
ด้านที่ 4 ข้อ 1	196.9333	709.651	.925	.995
ด้านที่ 4 ข้อ 2	196.9333	710.892	.887	.995
ด้านที่ 4 ข้อ 3	196.9333	709.651	.925	.995
ด้านที่ 4 ข้อ 4	196.9333	710.340	.904	.995
ด้านที่ 4 ข้อ 5	196.8667	710.947	.850	.995
ด้านที่ 4 ข้อ 6	196.9333	710.340	.904	.995
ด้านที่ 4 ข้อ 7	196.8000	709.338	.874	.995
ด้านที่ 4 ข้อ 8	196.9333	710.340	.904	.995
ด้านที่ 5 ข้อ 1	196.8000	708.097	.909	.995
ด้านที่ 5 ข้อ 2	197.0000	711.931	.906	.995
ด้านที่ 5 ข้อ 3	197.0000	713.172	.866	.995
ด้านที่ 5 ข้อ 4	196.8667	708.051	.936	.995
ด้านที่ 5 ข้อ 5	196.9333	710.340	.904	.995
ด้านที่ 5 ข้อ 6	196.8000	708.097	.909	.995
ด้านที่ 5 ข้อ 7	196.9333	710.340	.904	.995
ด้านที่ 5 ข้อ 8	197.0000	712.483	.888	.995
ด้านที่ 5 ข้อ 9	196.8000	708.097	.909	.995

ภาคผนวก จ รายนามหน่วยงานผู้ให้ความอนุเคราะห์เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

1. โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์
2. โรงเรียนแม่จันวิทยาคม
3. โรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม
4. โรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม
5. โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม
6. โรงเรียนวัดถ้ำปลาวิทยาคม
7. โรงเรียนจันจว้าวิทยาคม
8. โรงเรียนดอยหลวงรัชมังคลาภิเษก
9. โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยาคม
10. โรงเรียนห้วยสักวิทยาคม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	สุดคนึง นาสา
วัน เดือน ปี เกิด	19 มิถุนายน 2528
สถานที่เกิด	เชียงราย
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2551 ศศ.บ., (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่. พ.ศ. 2560 ศศ.ม., (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน)
ที่อยู่ปัจจุบัน	41 หมู่ 12 ตำบลป่าซาง อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย 57350
ผลงานตีพิมพ์	สุดคนึง นาสา และธารารัตน์ มาลัยเถาว์ (ผู้บรรยาย). (28 พฤษภาคม 2564). สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหกิจสหวิทยาสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ใน การประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 7 (หน้า1068-1080). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.